

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์

เนื้อหา

1. นิยามของเศรษฐศาสตร์
2. สวัสดิการ ความต้องการ สินค้าและทรัพยากร
3. เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาในสาขาสังคมศาสตร์
4. ขอบเขตของวิชาเศรษฐศาสตร์
5. วิธีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์
6. ข้อสมมติหลักทางเศรษฐศาสตร์
7. ปัจจัยการผลิตและสินค้าการบริการ
8. ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
9. ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ กับการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
10. รูปแบบของการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์
11. การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์
12. เครื่องมือการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ สมการและรูปภาพ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อให้ นักศึกษามีความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับนิยามและประวัติของเศรษฐศาสตร์ สวัสดิการ ความต้องการ สินค้าและทรัพยากร แนวคิดเศรษฐศาสตร์ในสาขาสังคมศาสตร์ ขอบเขต และวิธีการศึกษา ในข้อสมมติหลัก รวมทั้งปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ ปัญหาพื้นฐานต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจหลายๆ รูปแบบ ขั้นตอนและการใช้เครื่องมือในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์
2. เพื่อให้ นักศึกษาอธิบายแนวคิด กฎ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐศาสตร์ดังข้อ 1 นำมาซึ่งการวิเคราะห์ วิพากษ์ รวมทั้งสามารถยกตัวอย่างในสถานการณ์ปัจจุบันนำมาวิเคราะห์ตามแนวคิดดังกล่าวได้
3. เพื่อให้ นักศึกษาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจากการนำแนวคิด กฎและทฤษฎีมาใช้วิเคราะห์เศรษฐกิจผ่านแนวคิดจากวิชาเศรษฐศาสตร์

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ฟังคำบรรยายประกอบ Power Point เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนจากเอกสารคำสอนบทที่ 1

2. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกัน พร้อมทั้งค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ
3. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญโดยการนำเสนอรายงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
4. ผู้สอนและผู้เรียนให้ศึกษาด้วยการวิเคราะห์กรณีศึกษา ศึกษาจากใช้ปัญหาแก้โจทย์ รวมทั้งให้ทำใบความรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน
5. ผู้สอนสนทนาซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนจากเอกสารคำสอน
6. ตอบคำถามทบทวนประจำบทที่ 1

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารคำสอนวิชา “เศรษฐศาสตร์จุลภาค”
2. สื่อ Power Point ประกอบคอมพิวเตอร์แบบพกพา พร้อมด้วยเครื่องฉาย LCD Projector
3. คำถามทบทวนประจำบทที่ 1

การวัดผล

1. สังเกตการณ์ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินผลชิ้นงานต่างๆ ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม
3. สังเกตการณ์วิเคราะห์จากการสนทนา ซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งไหวพริบการตอบคำถาม
4. ตรวจการตอบคำถามทบทวนประจำบท
5. ทดสอบย่อย ทดสอบกลุ่ม สอบกลางภาคและสอบปลายภาค

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างความกินดีอยู่ดีของประชาชน สร้างความมั่งคั่ง มั่นคงและยั่งยืนได้ โดยเศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์เดียวของด้านสังคมศาสตร์ที่ได้รับการยกย่องนำเข้าเสนอเพื่อรับรางวัลโนเบลร่วมกับด้านอื่นๆ ซึ่งมีการพัฒนาการมาอย่างยาวนานหลาย 100 ปี ที่ก่อให้เกิดแนวคิดของสำนักต่างๆ (School of economic thought) อาทิเช่น สำนักคลาสสิก สำนักนีโอคลาสสิก สำนักเคนส์ สำนักนิวเคนส์ สำนักการเงินนิยม สำนักมาร์กซิสต์ เป็นต้น ทำให้เศรษฐศาสตร์ถือว่าเป็นหนึ่งในบรรดาสายสังคมศาสตร์ และแนวคิดหลายๆ ได้เกิดการพัฒนามาให้เป็น “วิทยาศาสตร์” ด้วยการนำคณิตศาสตร์และสถิติในการนำมาสร้างแบบจำลองในการตั้งสมมติฐาน เศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาค ตลอดจนครอบคลุมไปในศาสตร์อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐศาสตร์การจัดการธุรกิจ เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ เศรษฐศาสตร์อาชญากรรม เป็นต้น

นิยามของเศรษฐศาสตร์

นิยามขอบเขตและเนื้อหาของเศรษฐศาสตร์ปัจจุบันสามารถแบ่งเป็น 2 แนวคิด กล่าวคือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทรัพยากรที่มีจำกัด (Scarcity definition of economics) ในการนำมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสวัสดิการทางเศรษฐกิจของมนุษย์ (Materialistic definition of economics) เพื่อสร้างความผาสุกให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจ (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2562: 1-2 และพอพันธ์ อูยานนท์, 2562: 2-3)

นักวิชาการในประเทศไทยมีการให้ความหมายและคำจำกัดความเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ดังต่อไปนี้

พระยาสุริยานุวัณณ์ (2454: 1) ถือว่าเป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกของประเทศไทยที่ได้แต่งตำราวิชาเศรษฐศาสตร์โดยใช้ชื่อหนังสือว่า “ทรัพย์ศาสตร์” ได้ให้ความหมายของคำว่าเศรษฐศาสตร์โดยสรุปเอาไว้ว่า “เป็นการศึกษาถึงกระบวนการจัดสรรทรัพยากรอันมีค่าเพื่อสร้างให้เป็นรายได้ให้กับผู้จัดสรร”

วิรุณศิริ ใจมา (2559: 2) นิยามว่า ศาสตร์ที่ศึกษาถึงการเลือกทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่จำกัดในการผลิตสินค้าและบริการอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด และหาทางแจกจ่าย

หรือกระจายสินค้าและบริการออกไป เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีมากมายไม่จำกัดให้ได้รับความพอใจสูงสุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ชยันต์ ต้นติวส์ตาการ (2559: 3-6) ได้อธิบายว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาทางสังคมศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งมีวิธีคิดและเครื่องมือ ในการวิเคราะห์ที่แตกต่างจากวิชาการทางสังคมศาสตร์สาขาอื่นๆ โดยเกี่ยวข้องของการวิเคราะห์ของควมมีอยู่อย่างจำกัด ของทรัพยากรจะมีอยู่และเป็นปัญหาที่เกิดจากความต้องการของมนุษย์ที่มีมากกว่าทรัพยากร ซึ่งทำให้ต้องเกิดการตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง จะพิจารณาถึงต้นทุนค่าเสียโอกาส ในการวัดมูลค่าของทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อให้เกิดความพอใจสูงสุด

ภราดร ปรีดาศักดิ์ (2559: 1-4) อธิบายว่า เศรษฐศาสตร์เป็นหนึ่งในบรรดาศาสตร์ทั้งหลายที่ได้กล่าวถึง แม้ว่าวิชานี้จะกำเนิดขึ้นมาไม่นานเมื่อเทียบกับศาสตร์อื่นๆ แต่พัฒนาได้รวดเร็ว จนกระทั่งได้รับการยกย่องให้เป็น “ราชินีแห่งสังคมศาสตร์” โดยเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้การผลิตและการแบ่งปันสินค้าสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์และสังคมให้บรรลุสวัสดิการสูงสุด

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2562: 2) ได้ให้นิยามแบบสั้นๆ ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาการเลือกใช้ทรัพยากรการผลิตอันมีอยู่จำกัด ซึ่งอาจใช้เพื่อการต่างๆ ได้หลายทางเลือก ในการผลิตสินค้าและบริการให้ได้ประโยชน์สูงสุด สามารถสนองความต้องการอันไม่จำกัดของบุคคลและกลุ่มบุคคลในสังคม

สิทธิเดช พงศ์กิจวรสิน (2562: 1) นิยามว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สายพิน ชินตระกูลชัยและศุภนิธย์ ตั้งสง่าศักดิ์ศรี (2562: 2) ได้นิยามไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาว่าหน่วยของเศรษฐกิจต่างๆ ได้แก่ ผู้บริโภค ผู้ผลิต รวมทั้งรัฐบาลมีพฤติกรรมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดหลักของวิชาเศรษฐศาสตร์แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค

ขณะที่ในต่างประเทศมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทรัพยากรที่มีจำกัด ดังนี้

Robbins (1932: 16) นิยามว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับทรัพยากรที่หาได้ยากแต่จะต้องนำทรัพยากรเหล่านั้นมาเลือกใช้ให้เกิดผล”

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสวัสดิการทางเศรษฐศาสตร์ของมนุษย์ มีนักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก นามว่า Marshall (1890 reprinted 1997: 1) ได้อธิบายนิยามว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อการดำรงชีพ (Business of life) ให้ได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของเพื่อยังชีพให้ได้รับความสมบูรณ์พูนสุข (Material requisites of well-being) และศิษย์

เอกของท่านอัลเฟรด มาร์แชล นามว่า “พิกู” (A.C. Pigou) และยังได้ให้นิยามเพิ่มเติมว่า สวัสดิการทางเศรษฐศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถวัดออกมาในรูปตัวเงินทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งบ่งบอกถึงความผาสุก

Samuelson & William (2001: 4-5) ได้อธิบายนิยามว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อมาผลิตให้เกิดมูลค่าทั้งสินค้าและบริการ ให้เกิดการตอบสนองความพึงพอใจที่แตกต่างของมนุษย์

Ahlersten (2008: 10) ได้ให้คำนิยามว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสังคมและจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด โดยมีการศึกษาจากความต้องการส่วนตนจากทรัพยากรที่มีจำกัดแล้วมีการเลือกที่มีความเชื่อในผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ซึ่งจะเรียกว่า “Homo Economic us”

Frakt & Piper (2014: 13) เศรษฐศาสตร์ คือ การศึกษาว่าผู้คนตัดสินใจอย่างไร บุคคล ครอบครัว ธุรกิจ และรัฐบาลตัดสินใจว่าจะจัดสรรอย่างไรทรัพยากรจำกัด (เช่น ทรัพยากร) กล่าวอีกนัยหนึ่ง เศรษฐศาสตร์ คือ การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดการกับความขาดแคลนเศรษฐศาสตร์ยังเกี่ยวข้องกับสิ่งจูงใจและผลกระทบต่อพฤติกรรมเนื่องจากเราแต่ละคนมีทรัพยากรที่หายาก (เช่น เงิน) เราจึงมีแรงจูงใจโดยธรรมชาติโดยโอกาสในการได้รับทรัพยากรมากขึ้น เศรษฐศาสตร์มองว่าสิ่งนี้แรงจูงใจในการได้รับทรัพยากรมากขึ้นส่งผลต่อการตัดสินใจของเรา

จากคำอธิบายของคำว่า “เศรษฐศาสตร์” ทั้งนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการในประเทศไทยทำให้สามารถสรุปได้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ในสายสังคมศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์กับความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัด นำมาผลิตให้เกิดมูลค่าสินค้าและบริการ ซึ่งต้องเลือกการผลิตที่เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสน้อยที่สุด ในการเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการแจกจ่ายให้กับความพึงพอใจของมนุษย์ ที่ต้องการตอบสนองความต้องการที่ไม่จำกัด ทั้งส่วนบุคคลหรือกลุ่มบุคคล และเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค

1. ประวัติของวิชาเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาค่อนข้างใหม่เมื่อเทียบกับบางวิชา เช่น รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์และปรัชญา ผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นบุคคลแรกที่วางรากฐานวิชาเศรษฐศาสตร์ระบบทุนนิยม (เนื่องจากการศึกษาเศรษฐศาสตร์แขนงนี้ ค่อนข้างมีอิทธิพลครอบงำทั่วโลกจึงมีผู้เรียกเศรษฐศาสตร์แขนงนี้ว่า เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก) เป็นชาวอังกฤษ ชื่อ อัดัม สมิท (Adam Smith, เกิด 1723 และเสียชีวิต 1790) หนังสือชื่อ “An Inquiry into the Nature and Cause of the Wealth of Nations” (ตีพิมพ์ครั้งแรกค.ศ. 1776) ท่านผู้นี้ถือเป็นตำราทางเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของโลก โดย Greenlaw & Shapiro (2016: 10) ในการศึกษาเศรษฐศาสตร์อย่างเป็นทางการ เริ่มขึ้นเมื่ออัดัม สมิท (1723–1790) ตีพิมพ์หนังสือชื่อ The Wealth of Nation ในปี พ.ศ. 2319 ผู้เขียนหลายคนเขียนเกี่ยวกับ

เศรษฐศาสตร์ในศตวรรษก่อนสมิธ แต่เขาเป็นคนแรกที่กล่าวถึงเรื่องอย่างรอบด้าน ในบทแรก สมิธแนะนำการแบ่งงาน ซึ่งหมายความว่าวิธีการผลิตสินค้าหรือบริการจะแบ่งออกเป็นหลายงานที่ดำเนินการ โดยคนงานที่แตกต่างกันแทนของงานทั้งหมดที่ทำโดยคนคนเดียวกัน หนังสือเล่มนี้มีสองตอนตอนแรกกล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ ตอนที่สองกล่าวถึงเรื่องทั่วไปทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ มูลค่า (Value) และราคาของเศรษฐกิจต่างๆ ได้แก่ ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร การสะสมทุน และการออม การค้าระหว่างประเทศ การคลังสาธารณะ การเก็บภาษีอากร เนื้อเรื่องของตอนที่สองนี้ยังไม่สมบูรณ์ แต่ถึงกระนั้นหนังสือเล่มนี้ก็ได้อำนวยประโยชน์ให้ กับนักเศรษฐศาสตร์ในรุ่นต่อมาการปรับปรุงเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ให้สมบูรณ์มากขึ้นเป็นลำดับ (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2562: 7)

นอกจากนี้นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษอีก 3 ท่าน มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างรากฐานวิชาเศรษฐศาสตร์ คือ ลำดับแรก เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo, 1772 – 1832) ลำดับที่สอง อัลเฟรด มาร์แชลล์ (Alfred Marshall, เกิด 1842 เสียชีวิต 1924) และลำดับที่สาม จอห์น เมย์นาร์ดเคนส์ (John Maynard Keynes, เกิด 1883 เสียชีวิต 1946) สองท่านแรกถือเป็นนักเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มสำนักคลาสสิก (Classical school) แนวความคิดที่สำคัญต่อบทบาทของภาคเอกชนนี้ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Laissez faire) ซึ่งให้ความสำคัญต่อบทบาทของภาคเอกชน โดยเห็นว่า รัฐไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ควรปล่อยให้เอกชนดำเนินธุรกิจต่างๆ โดยอิสระ นอกจากนี้ ยังให้ความสนใจกับปัญหาในระยะยาว เช่น การสะสมทุน ผลตอบแทนของเงินทุน อัตราเพิ่มของพลเมือง เป็นต้น ต่อมากลุ่มนักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก (Neo-classical school) นำโดย อัลเฟรด มาร์แชลล์ ได้รับช่วงแนวคิดของกลุ่มนีโอคลาสสิก จึงเน้นให้เห็นถึงการมีอยู่อย่างจำกัด (Scarcity) ของทรัพยากร และการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด ทั้งในระดับบุคคล หน่วยผลิต (เศรษฐศาสตร์จุลภาค) และประเทศ (เศรษฐศาสตร์มหภาค) (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2562: 8) นักเศรษฐศาสตร์มีชื่อเสียงโด่งดังมาจนถึงยุคปัจจุบันและเป็นผู้ปฏิรูปเศรษฐศาสตร์มหภาค คือ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ ผู้เขียนหนังสือชื่อ The General Theory of Employment, Money and Interest (ตีพิมพ์ครั้งแรก ค.ศ. 1936) ซึ่งอธิบายสาเหตุของภาวะสินค้าล้นตลาด และการว่างงานทั่วไปวิธีแก้ปัญหาดังกล่าว และการว่างงานโดยใช้นโยบายการเงินและการคลัง หนังสือเล่มนี้ถือเป็นหนังสือเศรษฐศาสตร์มหภาคที่สมบูรณ์เล่มแรกของโลก

สามารถสรุปแนวคิดทฤษฎีของจอห์น เมย์นาร์ดเคนส์ได้ว่า (Masayuki, 2015: Vi) ทฤษฎีเคนส์ได้รับการสนับสนุนโดยสองเสาหลัก อย่างแรกคือคุณสมบัติคล้ายฟองสบู่ของเงิน ซึ่งระดับราคาจะถูกกำหนดโดยสิ่งที่คาดหวังในอนาคตเชิงค่า โดยพื้นฐานแล้วเป็นคำทำนายที่ตอบสนองตนเอง อย่างไรก็ตามต้องสังเกตด้วยว่าเมื่อเทียบกับระบบเศรษฐกิจ แบบแลกเปลี่ยนระดับราคาไม่ได้ทำให้ตลาดชัดเจนเสมอไปเศรษฐกิจการเงิน ประการที่สอง คือสร้างรากฐานของเศรษฐกิจจุลภาคแบบ

ไดนามิก ที่เข้มงวดสนับสนุนทฤษฎีนี้ซึ่งช่วยให้ สามารถประเมินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคได้ ผลกระทบ นี้เป็นเพราะความชอบธรรม ของนโยบายควรตัดสินจากมุมมองของประสิทธิภาพ Pareto และไม่รวมพฤติกรรมที่ไร้เหตุผล ของตัวแทนทางเศรษฐกิจ

สวัสดิการ ความต้องการ สินค้าและทรัพยากร

ในคำนิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่แล้วนั้นประกอบขึ้นด้วยคำสำคัญ บางคำที่น่าจะนำมาอภิปรายขยายความให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งบรรดาค่าเหล่านี้ต่างก็มีความเชื่อมโยง หรือสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น เมื่อได้เข้าใจถึงความหมายและความสัมพันธ์ของค่าเหล่านี้แล้วจะ ช่วยให้เห็นภาพของวิชาเศรษฐศาสตร์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในที่นี้จะเริ่มต้นจากค่าที่อยู่หลังสุดไปหา ค่าที่อยู่หน้าสุดในนิยามอัน ได้แก่ คำว่าสวัสดิการความต้องการสินค้าและทรัพยากรลำดับ ดังต่อไปนี้ (ภราดร ปริดาศักดิ์, 2559: 4-8)

1. **สวัสดิการ** คำว่า “สวัสดิการ” ได้มีการอธิบายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง สวัสดิการทาง เศรษฐกิจ (Economic welfare) ซึ่งถ้าจะแปลความให้เข้าใจได้ง่ายๆ ก็คือ ความสุขกายสบายใจหรือ ความอยู่ดีกินดีของมนุษย์ ความหมายของคำนี้อาจเทียบเคียงได้กับคำว่า “ประโยชน์สุข” ที่ปรากฏ ในพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงกล่าวไว้ต่อ หน้าพสกนิกรชาวไทยเมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จขึ้นเสวยราช เมื่อ พ. ศ. 2492 ส่วนในวิชาเศรษฐศาสตร์ ความหมายของสวัสดิการอาจเทียบเคียงได้กับความหมายของ “อรรถประโยชน์” (Utility) หรือ ความพอใจที่ได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการในความเป็นจริงนั้น สวัสดิการทางเศรษฐกิจที่ กล่าวถึงนี้ เป็นสิ่งที่วัดได้ยากเพราะส่วนหนึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึกทางจิตใจของมนุษย์ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ นักเศรษฐศาสตร์พยายามหาวิธีในการวัดสิ่งหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการวัด ระดับของสวัสดิการก็คือปริมาณของสินค้าและบริการที่แต่ละคนได้รับ

2. **ความต้องการ** คำว่าความต้องการ (Wants) หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้มาซึ่งสิ่ง หนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่งเพื่อตอบสนองหรือเติมเต็มเป้าหมายของปัจเจกชน กลุ่มบุคคลหรือสังคม แต่ ไม่ว่าเป้าหมายในเบื้องต้นจะเป็นอะไรก็ตาม เป้าหมายสุดท้ายของมนุษย์โดยทั่วไปก็คือ สวัสดิการ หรือประโยชน์สุขนั่นเอง ยังมีมากเท่าไรก็ยิ่งดีดังนั้น ความต้องการในอีกชั้นหนึ่งก็คือความต้องการต่อ สิ่งที่จะมาเพิ่มพูนระดับสวัสดิการของตน ซึ่งความต้องการของมนุษย์นี้จะมีลักษณะที่ไม่จำกัดและไม่ มีวันสิ้นสุดคงไม่ต้องอธิบายให้ยืดยาวอีกต่อไป ขอให้ย้อนมาพิจารณาตัวเราเองแล้วจะเข้าใจถึงความ จริงข้อนี้ดี

3. **สินค้า** เมื่อมนุษย์มีความต้องการสิ่งทีนำมาตอบสนองความต้องการ คือ สินค้า (Goods) ซึ่งหมายถึงสิ่งใดๆ ก็ตามที่อยู่ภายนอกตัวมนุษย์และสิ่งนั้นสามารถสร้างสวัสดิการความสุขความ พพอใจหรืออรรถประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้คำว่า “สินค้า” ที่กล่าวถึงนี้ได้หมายรวมถึง ที่มีตัวตนหรือจับ

ต้องได้ (Tangible goods) เช่น เสื้อผ้า ข้าวสาร บ้านรถยนต์ ฯลฯ และสินค้าที่ไม่มีตัวตนหรือจับต้องไม่ได้ (Intangible goods) สินค้าประเภทหลังนี้ ก็คือบริการ (Services) ในรูปแบบต่างๆ เช่น การแสดงมหรสพ การขนส่ง การสื่อสาร การธนาคาร การพยาบาลผู้ป่วย ฯลฯ สินค้าทั้งสองประเภทนี้อาจเรียกรวมกันว่า “ทรัพย์สิน” การแบ่งประเภทของสินค้าหรือทรัพย์สินมีอยู่

4. ทรัพยากร คำว่าทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์ คือ ทรัพยากรการผลิต (Production resources) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่นำมาใช้ผลิตสินค้าหรือบริการทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรที่ถูกนำมาใช้ในกระบวนการผลิตนี้ มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าปัจจัยการผลิต (Factors of production) ปัจจัยการผลิตอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.1 ที่ดิน (Land) หมายถึง ผืนแผ่นดินและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ทั้งที่อยู่บนพื้นดิน ใต้ดินและเหนือพื้นดิน เช่น กรวด ดิน หิน ททราย ป่าไม้ แหล่งน้ำ แร่ธาตุ ภูมิอากาศ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอื่นๆ

1.2 แรงงาน (Labour) ทำงานของมนุษย์โดยเจ้าของปัจจัยแรงงานเหล่านี้ ไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจสั่งการหรือบริหารจัดการ การผลิตปัจจัยแรงงานอาจแยกออกเป็นแรงงานมีฝีมือ (Skilled labours) และแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled labours)

1.3 ทุน (Capital) หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้อำนวยความสะดวกในการผลิต ได้แก่ โรงงานอาคารเครื่องจักรเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งแรงงานสัตว์ที่มนุษย์เอามาเลี้ยงและฝึกปรือเพื่อใช้งาน

1.4 ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการรวบรวมปัจจัยการผลิตประเภทต่างๆ มาดำเนินการผลิตสิ่งต่างๆ ซึ่งสิ่งที่อยู่ในตัวของผู้ประกอบการก็คือ ความสามารถในการประกอบการ (Entrepreneurial ability) จะต้องอาศัยทั้งความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ นอกจากนั้นผู้ประกอบการยังต้องรับผิดชอบในการตัดสินใจ และแบกรับภาระความเสี่ยงจากการดำเนินงานอีกด้วย ข้อนี้เองที่ทำให้ผู้ประกอบการมีลักษณะที่แตกต่างจากปัจจัยแรงงานโดยทั่วไปผู้ประกอบการในที่นี้ ได้แก่ เจ้าของโรงงาน ผู้บริหารและผู้ร่วมลงทุนในกิจการ

ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่กล่าวมาข้างต้นนี้ แม้ว่าบางชนิดจะยังมีปริมาณเหลือเพื่อเมื่อเทียบกับความต้องการหรืออาจจะเป็นทรัพยากรที่เกิดใหม่ได้ (Renewable resources) แต่ส่วนใหญ่แล้วล้วนมีอยู่ในปริมาณที่จำกัดหรือหามาได้ยาก จึงส่งผลให้การผลิตสินค้า (เศรษฐกิจทรัพย์) ตอบสนองความต้องการของมนุษย์และสังคม มีขีดจำกัดไปด้วยความไม่สมดุลกันระหว่างปริมาณของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์นี้เอง ที่เป็นแรงผลักดันให้มนุษย์และสังคมต้องแสวงหาแนวทางในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้การผลิตและการแบ่งปันสินค้า สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์และสังคมนั้น จนบรรลุสวัสดิการสูงสุดแรงผลักดัน จึงเป็นบ่อเกิดแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์ สอดคล้อง Ahlersten (2008: 11) การจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ

ต่อการบรรลุสวัสดิการสูงสุดได้นั้น ต้องเริ่มดูภาพรวมทางการตลาด การผลิตหรือการบริการ นำไปสู่ การซื้อการขายที่จะให้เกิดความต้องการซื้อ และความต้องการขายที่จะสร้างความสมดุลให้เกิดความเหมาะสม

เศรษฐศาสตร์ในสาขาสังคมศาสตร์

สังคมศาสตร์ คือ ศาสตร์ว่าด้วยความรู้เกี่ยวกับสังคม เนื่องจากสังคมมีความซับซ้อนในตัว ของมันเองมากขึ้น วิชาสังคมศาสตร์จึงแตกตัวออกไปเป็นหลายหมวดหลายสาขามากมาย อาทิ ประวัติศาสตร์ทางสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ ครุศาสตร์ อักษรศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น วิชาเศรษฐศาสตร์ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการดำรงชีวิต ของมนุษย์ ในสมัยก่อนสังคมยังไม่ซับซ้อนเช่นนี้ ยังเป็นคนป่าอยู่ มนุษย์ก็เพียงแค่ออกล่าเนื้อมาเป็นอาหารเท่านั้น ไม่ต้องเก็บสะสมไว้ หิวเมื่อไหร่ก็ออกไปหากินเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน มนุษย์จึงมีการจับกลุ่มตามเผ่าพันธุ์เดียวกันเข้ามาอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน เป็นประเทศก็ทำ ให้ระบบการดำรงชีวิตในสังคมต้องเปลี่ยนแปลงไป เกิดมีกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิตเกิดขึ้นเพื่อ นำมาใช้บังคับในสังคม (ประพันธ์ เศวตนันท์และไพศาล เล็กอุทัย, 2556: 9)

ในสมัยโบราณไม่ต้องใช้เงินก็อยู่ได้ ต้องการสินค้าอะไรก็นำมาแลกกัน (Barter) นานเข้าเกิดความไม่สะดวกต้องสรรหาวัตถุมาเป็นที่กลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of exchange) เกิดมี ราคาสินค้าขึ้น เกิดกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในด้านการปกครองและการเมือง สังคม ผูกพันแน่นหนาขึ้นทุกที สมัยก่อนมนุษย์ผลิตสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภคเองภายในครอบครัว คนเก่งคือ คนที่ทำอะไรได้หลายๆ อย่าง แต่ปัจจุบันคนเก่งต้องชำนาญงานอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว (Specialization) เอาความชำนาญของตนมาผลิตสินค้าที่ตนถนัด แล้วนำไปขายเป็นเงิน จึงนำไปซื้อ สินค้าที่ตนเองต้องการได้รายได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์ต้องหาให้ได้ เพราะมิฉะนั้นจะดำรงชีวิต อยู่ไม่ได้ เนื่องจากไม่มีเงินไปแลกเปลี่ยนและบริการที่จำเป็นในท้องตลาด

ในวิชาสังคมศาสตร์ทั่วไป นักวิชาการมีหน้าที่ต้องอธิบายว่า ขณะนี้มีอะไรเกิดขึ้นในสังคม ของเรา (What does happen) เขาต้องอธิบายให้มหาชนเข้าใจได้ถึงสิ่งที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกัน และกัน ทั้งนี้เหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ในขณะเดียวกัน นักวิชาการในฐานะที่เป็นตัวแทนของสังคมย่อมมีความต้องการจะเห็นสังคมในทิศทางที่พึงประสงค์ ในอนาคตเช่นเดียวกัน (What should happen) ในวิชาเศรษฐศาสตร์ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นวิชาเศรษฐศาสตร์จึงอาจแบ่งแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2562: 14-16)

1. **เศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริง (Positive economics)** คือ เศรษฐศาสตร์ที่ให้คำอธิบาย ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมในทางเศรษฐกิจอย่างมีเหตุผล สามารถพิสูจน์ได้ ในทาง

วิทยาศาสตร์ เป็นเหตุการณ์ทั้งที่เกิดขึ้นในอนาคตและปัจจุบัน รวมทั้งการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตในเรื่องความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น ถ้าราคาสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งสูงขึ้น ต้องมีคนซื้อน้อยลงแน่นอน ยกเว้นเป็นสินค้าพิเศษที่มนุษย์ต้องการใช้ เป็นสื่อโอ้อวดแสดงความร่ำรวยของตนซึ่งก็คงมีไม่มากนัก เป็นต้น เนื่องจากเศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริง ต้องสามารถพิสูจน์ได้ ดังนั้นก็อาจมีการพิสูจน์ได้ว่า ข้อเสนอเดิมผิดพลาดไปก็และมีการเสนอใหม่ได้ ข้อเสนอใหม่ก็ต้องรอคอยการพิสูจน์ไปเรื่อยๆ ถ้าทราบเท่าข้อเสนอเก่ายังไม่มีการพิสูจน์ได้ว่า ผิดพลาดนักเศรษฐศาสตร์ก็ยังคงยึดมั่นกับข้อเสนอนั้นต่อไป

2. เศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็น (Normative economics) คือ เศรษฐศาสตร์ที่สังคมคิดว่าควรจะมีลักษณะเป็นอย่างไรนั้นเป็นอย่างไร ตามค่านิยมและความเชื่อของนักวิชาการแต่ละท่าน เช่น นักเศรษฐศาสตร์ที่เชื่อในหลักการแข่งขัน ก็อาจเสนอหลักการจัดสรรทรัพยากร โดยมุ่งใช้กลไกราคาเป็นหลัก ในทางตรงกันข้ามนักเศรษฐศาสตร์ที่เชื่อในหลักการประหยัด การใช้ทรัพยากรและรักษาคุณภาพชีวิต ก็อาจเสนอให้รัฐบาลมีนโยบายควบคุมการจัดสรรทรัพยากรให้มากขึ้น ใช้กลไกราคาน้อยลง มีมาตรการควบคุมการดำเนินเงินของเอกชน เป็นต้น ความถูกผิดของเศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็นไม่สามารถพิสูจน์ได้ เพราะไม่มีข้อมูลให้พิสูจน์ ข้อถกเถียงระหว่างนักเศรษฐศาสตร์ที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ การถกเถียงในส่วนที่เป็นเศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็น และข้อถกเถียงส่วนใหญ่จะไม่สามารถหาข้อสรุปที่จะสามารถตกลงกันได้ เพราะพื้นฐานของนักเศรษฐศาสตร์แต่ละท่านแตกต่างกันนั่นเอง

ขอบเขตของวิชาเศรษฐศาสตร์

ดังที่กล่าวแล้วว่าวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจปัญหาทางเศรษฐกิจของมนุษย์และสังคม ดังนั้นเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์จึงครอบคลุมถึง พฤติกรรมของมนุษย์และสังคมตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้นๆ เช่น ศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการตัดสินใจว่าจะเลือกซื้อสินค้าและบริการอะไรบ้าง เป็นจำนวนเท่าใด ศึกษาถึงการตัดสินใจขององค์กรธุรกิจว่าจะเลือกซื้อสินค้าและบริการอะไรบ้าง ใช้วิธีการผลิตอะไรและกำหนดเวลาสินค้าและบริการเท่าใด ศึกษาถึงบทบาทของรัฐบาล ตลอดจนผลของการดำเนินธุรกิจทางเศรษฐกิจของรัฐบาลต่อสวัสดิการของส่วนร่วม เช่น การเก็บภาษี การใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน การก่อกองหนี้สาธารณะ การควบคุมราคาสินค้า การใช้เงินอุดหนุน การจัดบริการสินค้าสาธารณะและปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ยังศึกษาเกี่ยวกับรายได้ประชาชาติ การออม การลงทุน การเงินการคลังของประเทศ การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและเงินตราต่างประเทศ การจ้างงาน การกระจายรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (รัตน สหายคณิตและชลลดา จามรกุล, 2556: 7-10)

วิธีการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

เนื่องจากเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาทางสังคมศาสตร์ ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์และสังคม จึงเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมาก ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมมนุษย์เป็นเรื่องที่ไม่อาจกำหนดให้แน่นอนลงไปได้ เพราะจะเปลี่ยนแปลงและแตกต่างกันไป ตามลักษณะนิสัย สิ่งแวดล้อม ตลอดจนอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ อีกมากมาย และในทางปฏิบัติเราไม่อาจแยกอิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้ ออกจากพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาได้ เช่น ถ้าเราต้องการศึกษาพฤติกรรมของแม่บ้านในการเลือกซื้อสินค้าชนิดต่างๆ ซึ่งตามปกติแล้ว ถ้าสินค้าชนิดใดมีราคาถูก แม่บ้านจะซื้อสินค้าชนิดนั้นมาก แต่ถ้าสินค้าชนิดใดมีราคาแพง แม่บ้านจะซื้อน้อยหรืออาจไม่ซื้อเลยก็ได้ แต่ตามความเป็นจริงแล้ว พฤติกรรมในการซื้อสินค้าของแม่บ้านอาจไม่เป็นไปตามนี้ก็ได้อีก ทั้งนี้เพราะในการตัดสินใจซื้อสินค้าชนิดหนึ่งชนิดใด นอกจากราคาสินค้าชนิดนั้นแล้ว แม่บ้านยังต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ด้วย เช่น รายได้ของครอบครัว ราคาสินค้าชนิดอื่นๆ ความจำเป็นของสินค้าชนิดนั้นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดอื่นๆ และรสนิยมหรือความพอใจในสินค้าชนิดนั้นๆ เป็นต้นดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์ในเรื่องหนึ่งๆ จะถูกกำหนดโดยปัจจัยมากมาย ซึ่งเมื่อปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปก็จะทำให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้น การศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จึงไม่อาจสรุปผลที่แน่นอนออกมาได้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จะเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและไม่อาจหาคำตอบที่ตายตัวได้ แต่นักเศรษฐศาสตร์ก็ได้พยายามค้นหาวิธีการสร้างกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่อาจนำมาใช้เป็นแนวทางในการอธิบายพฤติกรรมทางเศรษฐศาสตร์ของมนุษย์และสังคมได้ ซึ่งวิธีการสร้างกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์อาจทำได้ 2 วิธีคือ วิธีอนุมาน (Deduction) และวิธีอุปทาน (Induction) ซึ่งกระบวนการในการสร้างทฤษฎีโดยวิธีทั้งสองมีขั้นตอนที่ต่างกันดังนี้ (ภราดร ปรีดาศักดิ์, 2559: 32-34)

1. วิธีอนุมาน การสร้างทฤษฎีโดยวิธีอนุมาน เป็นการสร้างทฤษฎีโดยอาศัยสมมติฐาน (Hypothesis) และใช้กระบวนการเหตุและผล (Logical deduction) การสร้างทฤษฎีโดยวิธีนี้จะเริ่มต้นจากการตั้งสมมติฐาน ในเรื่องที่ต้องการศึกษาขึ้นมาก่อนโดยใช้หลักเหตุและผล จากนั้นจึงทำการทดสอบสมมติฐานนั้นจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าสมมติฐานนั้นถูกต้องก็อาจสรุปออกมาเป็นทฤษฎีได้ แต่ถ้าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าสมมติฐานนั้นไม่ถูกต้องก็จะยอมรับเป็นทฤษฎีไม่ได้จนกว่าจะได้มีการแก้ไขสมมติฐานนั้นใหม่ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

ดังที่กล่าวแล้วว่า พฤติกรรมทางเศรษฐกิจเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะถูกกำหนดโดยปัจจัยต่างๆ มากมาย จนเราไม่อาจศึกษาถึงผลกระทบจากปัจจัยเหล่านั้นพร้อมกันทั้งหมดได้ ดังนั้น ในการศึกษาพฤติกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงจำเป็นต้องศึกษาเฉพาะปัจจัยบางตัวเท่านั้น โดยสมมติว่าปัจจัยชนิดอื่นๆ คงที่ ตัวอย่างเช่น ถ้าเราต้องการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการเลือกซื้อสินค้าชนิดใด

ชนิดหนึ่ง ซึ่งตามสภาพความเป็นจริงแล้วพฤติกรรมในเรื่องนี้จะถูกกำหนด โดยปัจจัยต่างๆ มากมาย เช่น ราคาสินค้าชนิดนั้น รายได้ของผู้บริโภค ราคาสินค้าชนิดอื่นๆ และรสนิยม เป็นต้น แต่เราไม่อาจศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นพร้อมกันได้ เพราะถ้าปัจจัยทุกตัวเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กัน เราจะไม่ว่าการที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าเพิ่มหรือลดลงนั้น มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยใดมากน้อยเพียงใด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเลือกศึกษาเฉพาะปัจจัยบางตัวเท่านั้น เช่น ศึกษาเฉพาะราคาสินค้าชนิดนั้น หรือรายได้ของผู้บริโภคหรือราคาสินค้าชนิดอื่น โดยสมมติว่าปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ได้พิจารณาถึงคงที่ ดังนั้นในการตั้งสมมติฐานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงต้องมีการกำหนดสมมติ (assumption) ควบคู่ไปด้วย นอกจากนี้ การนำกระบวนการเหตุและผลมาใช้ในการตั้งสมมติฐานก็เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญมาเรื่องหนึ่ง เพราะการตั้งสมมติฐานที่ผิดจะทำให้ทฤษฎีผิดไปด้วย ในการตั้งสมมติฐานจะต้องรู้ว่าอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล เช่น ถ้าต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้บริโภคกับปริมาณซื้อ ก็ต้องรู้ว่าอะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล ซึ่งตามหลักเหตุและผลที่ถูกต้อง รายได้เป็นเหตุและปริมาณซื้อจะเป็นผล ดังนั้น เมื่อตั้งสมมติฐานจะได้ว่า ถ้ารายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ปริมาณซื้อเปลี่ยนแปลงไปด้วย แต่ถ้าเรากำหนดให้ปริมาณซื้อเป็นเหตุและรายได้เป็นผล เมื่อตั้งสมมติฐานจะได้ว่าถ้าปริมาณซื้อเปลี่ยนแปลง จะทำให้รายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นสมมติฐานที่ผิดและท้ายที่สุด การพิสูจน์สมมติฐานจำเป็นต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่มากพอ มายืนยันความถูกต้องของสมมติฐานนั้นๆ ในสมัยก่อนนักเศรษฐศาสตร์รวบรวมข้อเท็จจริงโดยอาศัยจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต หาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง เหมือนๆ กันและสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ก็สรุปเป็นทฤษฎีได้ แต่ในปัจจุบันได้มีการนำวิธีการทางสถิติมาใช้ในการรวบรวมข้อเท็จจริง และพิสูจน์ความถูกต้องของสมมติฐานนั้นๆ โดยปัจจุบันการสร้างทฤษฎีหรืออนุมานเป็นวิธีที่ใช้มาแต่ดั้งเดิม ซึ่งในปัจจุบันไม่ค่อยนิยมใช้มากนัก

2. วิธีอุปมาน การสร้างทฤษฎีโดยวิธีอุปมานเป็นการสร้างทฤษฎีโดยอาศัยปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและวิเคราะห์โดยผ่านกระบวนการทางสถิติ การสร้างทฤษฎีโดยวิธีนี้จะเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ที่เราต้องการจะศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อหาข้อสรุป ภายใต้ข้อสมมติว่าปัจจัยอื่นๆ คงที่ จากนั้นจึงทำการพิสูจน์ข้อสรุปนั้น โดยใช้กระบวนการเหตุและผล เช่น ถ้าต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้บริโภคกับปริมาณซื้อ ก็เริ่มต้นด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ของผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ กับปริมาณสินค้าหลายๆ ชนิดที่ผู้บริโภคซื้อ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดจำแนกตามระเบียบวิธีการทางสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น โดยวิธีการทางเศรษฐมิติ (Econometrics) เพื่อหาค่าและทดสอบค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยนั้นๆ ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ แล้วจึงสรุปผลเพื่อยืนยันทฤษฎีหรือปฏิเสธทฤษฎี การสร้างทฤษฎีโดยวิธีอุปมานเป็นที่นิยมในปัจจุบัน เพราะเป็นวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถทดสอบได้มากขึ้น (รัตน สหายคณิตและชลลดา จามรกุล, 2556: 9-10)

ข้อสมมติหลักทางเศรษฐศาสตร์

ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์และการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์จะต้องกำหนดสมมติฐานต่างๆ เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ โดยในแต่ละเรื่องและแต่ละแบบจำลองมักจะมีข้อสมมติที่แตกต่างกัน เช่น สมมติให้คนชอบมีรายได้มากกว่ามีรายได้น้อย แต่โดยทั่วไปแล้วข้อสมมติฐานหลัก ที่นักเศรษฐศาสตร์ใช้ในเกือบทุกการศึกษาและเป็นพื้นฐานสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ข้อสมมติฐานที่ว่าหน่วยเศรษฐกิจที่ตัดสินใจ ภายใต้ความเป็นเหตุเป็นผล (Rational) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือตามข้อสมมติที่กำหนด เช่น คนเลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้กับตนเองได้หรือธุรกิจเลือกที่จะได้กำไรสูงสุดมากกว่ากำไรน้อย อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีสมมติฐานเรื่องความเป็นเหตุเป็นผลนี้ก็ถูกสงสัยว่าเป็นจริงหรือไม่ คนมีความเป็นเหตุเป็นผลอย่างเต็มที่หรือไม่ ทำไมในบางครั้งคนจึงมีการตัดสินใจที่ไม่เป็นเหตุเป็นผลทางเศรษฐศาสตร์ (สิทธิเดช พงศ์กิจวรสิน, 2562: 4-10)

นอกจากนั้นแล้วยังมีสมมติฐานอื่นๆ ที่มีความสำคัญ เช่น คนมีเป้าหมายที่จะให้ความพอใจของตนเองสูงสุด หรือผู้ผลิตมีเป้าหมายที่จะให้ตนเองได้รับกำไรสูงสุด เหล่านี้ล้วนเป็นสมมติฐานสำคัญที่ใช้อยู่ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค นอกเหนือการกำหนดสมมติฐานแล้วสิ่งที่สำคัญที่ต้องอธิบายเพิ่มเติม ในที่นี้มี 2 หัวข้อสำคัญ คือ 1) การตัดสินใจทางเศรษฐศาสตร์ 2) ดุลยภาพและประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การตัดสินใจทางเศรษฐศาสตร์

เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นต่อไป เนื้อหาในส่วนนี้ได้อธิบายถึงการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ในภาพรวม โดยทั่วไปแล้วนักเศรษฐศาสตร์มักจะสมมติให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าโดยให้ตนได้รับความพอใจสูงสุด หรือผู้ผลิตจะตัดสินใจเลือกจำนวนสินค้าที่ผลิตและใช้กลยุทธ์ทางราคาเพื่อให้ตนเองได้รับกำไรสูงสุด

หากลองนึกถึงในกรณีที่ว่า คนแต่ละคนสามารถเลือกอะไรก็ได้โดยไม่มีข้อจำกัด คนอาจจะเลือกทางเลือกต่างๆ ได้ง่ายมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ถ้ามีสินค้าให้เลือกฟรี คนก็อาจจะเลือกเอาจำนวนมากๆ เท่าที่จะเอาได้ เนื่องจากไม่มีข้อจำกัดแต่ในความเป็นจริง การตัดสินใจทุกอย่างของมนุษย์นั้นอยู่บนพื้นฐานที่ว่าทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด เช่น เวลาทำงานที่จำกัดหรืองบประมาณที่จำกัด ดังนั้นการได้มาหรือเลือกทำสิ่งหนึ่งย่อม หมายถึง การเสียโอกาสที่จะได้มาหรือทำสิ่งอื่นๆ ได้ ในการเสียโอกาสในการเลือกหรือการทำสิ่งอื่นนี้ เศรษฐศาสตร์เรียกว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส” (Opportunity cost) ดังนั้น นักเศรษฐศาสตร์จึงเชื่อว่าโลกนี้ไม่มีอะไรฟรี ดังวลีที่ว่า “There ain't no such thing as a free lunch” เพราะการที่คนเลือกทางเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง แปลว่า ได้เสียโอกาสในการเลือกทางเลือกอื่นไปด้วย แม้ว่าสิ่งที่เลือกมานั้น อาจจะได้อะไรก็ตาม เช่น หากคนๆ หนึ่งสามารถเลือกกินข้าวฟรีก็งานก็ได้ คนทั่วไปอาจจะคิดว่าก็กินให้มากที่สุดและการกินข้าวไม่มีต้นทุนอะไรเป็น

สินค้านั้นๆ แต่นักเศรษฐศาสตร์มองว่าการที่คนเลือกกินข้าวเข้าไป 1 จานจะทำให้เลือกกินอย่างอื่นได้น้อยลงด้วย แม้ว่าจะไม่มีข้อจำกัดงบประมาณ แต่กระเพาะของคนก็มีข้อจำกัด ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องต้นทุนค่าเสียโอกาส

ต้นทุนค่าเสียโอกาสของกิจกรรมหนึ่งๆ หมายถึง มูลค่าที่ดีที่สุดจะได้รับจากการทำกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากได้เลือกทำกิจกรรมนั้นไปแล้ว เช่น สมมติว่าราคาเช่าห้องแถวโดยทั่วไปเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน หากมีคนคนหนึ่งเปิดร้านขายของที่ตึกที่เป็นเจ้าของเอง ทำให้ไม่ต้องจ่ายค่าเช่าในการเปิดร้านนั้น ในทางบัญชีเท่ากับว่าคนคนนั้น ไม่มีต้นทุนค่าเช่าในการเปิดร้านนี้เพราะไม่ต้องเสียค่าเช่านี้ไป แต่ในทางเศรษฐศาสตร์แล้วการเปิดร้านนี้มีต้นทุนค่าเสียโอกาส นั่นคือ การที่ไม่สามารถนำตึกออกให้คนอื่นเช่า และเสียโอกาสที่จะได้รับเงิน 10,000 บาทต่อเดือน อีกตัวอย่างหนึ่งการตัดสินใจจะไปเที่ยวต่างจังหวัด ต้นทุนที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นคือ ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายต่างๆ แต่ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ จะต้องคิดรวมถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสเข้าไปด้วย นั่นก็คือ หากไม่ไปเที่ยวแล้วจะไปทำอะไรได้ประโยชน์มากที่สุด เช่น ทำงาน การที่คนคนหนึ่งเลือกไปเที่ยวหมายความว่า เขาได้เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้จากการทำงาน ดังนั้น รายได้ที่ไม่ได้จากการทำงานนี้ ก็ต้องนับเป็นต้นทุนของการไปเที่ยวด้วย ซึ่งก็คือแนวคิดต้นทุนค่าเสียโอกาส สอดคล้องกับ Curtis & Irvine (2016: 10) ได้กล่าวว่า แต่ละคนต้องเผชิญกับทางเลือกทุกครั้ง อาทิเช่นในการตัดสินใจที่จะไปดูการแข่งขันฮอกกี้คืนนี้ คุณอาจมีการละทิ้งคอนเสิร์ต หรือคุณจะต้องสละเวลาว่างในสัปดาห์นี้ เพื่อหารายได้เพิ่มเติมรายได้สำหรับตัวเกมฮอกกี้ โดยการลดอาหารกลางวันเพื่อดูฮอกกี้หรือคอนเสิร์ต ในทางเศรษฐศาสตร์เราถือว่าข้อจำกัด หรือข้อจำกัดเหล่านี้สะท้อนถึงโอกาสค่าใช้จ่าย ค่าเสียโอกาสในการเลือก คือ สิ่งที่ต้องเสียสละเมื่อมีการเลือก ที่ค่าใช้จ่ายอาจเป็นทางการเงิน มันอาจจะถูกวัดในเวลาหรือเพียงแค่ทางเลือกที่มาก่อน

การตัดสินใจของหน่วยเศรษฐกิจโดยทั่วไป มักจะเป็นการตัดสินใจโดยเปรียบเทียบระหว่างผลได้และต้นทุน (Cost-benefit analysis) หากกิจกรรมใดที่มีผลได้มากกว่าต้นทุน ก็สมควรที่จะทำ แต่ถ้ากิจกรรมใดมีผลได้ไม่คุ้มกับต้นทุนก็ไม่ควรกระทำ ทั้งนี้ ในเมื่อการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผลได้และต้นทุนที่เกิดขึ้น หากการคิดผลได้หรือต้นทุนเป็นไปอย่างไม่ครบถ้วน เช่น การที่ไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้น อาจจะทำให้การตัดสินใจนั้นผิดพลาดได้เช่นกัน

2. ดุลยภาพและประสิทธิภาพ

ประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์และมักจะถูกใช้โดยปราศจากความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริง คือ ความหมายและแนวคิดของดุลยภาพ (Equilibrium) และประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยคำทั้ง 2 คำนี้เป็นคำที่ถูกใช้บ่อยมากในวิชาเศรษฐศาสตร์ และในบางครั้งถูกใช้อย่างทั่วไป แต่ไม่ตรงตามความหมายที่ควรจะเป็นส่งผลให้เกิดความสับสนเข้าใจผิดตามมา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจถึงคำทั้ง 2 นี้ก่อนจะเริ่มศึกษาต่อไป

คำว่าดุลยภาพ (Equilibrium) หมายถึง ภาวะการณ์ที่หากไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ จากภายนอกสิ่งต่างๆ ที่เป็นอยู่จะอยู่คงที่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ดุลยภาพของราคา (Price equilibrium) คือ สถานการณ์ที่ตลาดมีการปรับตัว จนกระทั่งราคาคงที่ ณ ราคาใดราคาหนึ่ง กรณีที่ราคาสูงเกินไปจะมีความต้องการซื้อน้อยกว่า ความต้องการขายจะเกิดการปรับตัวผ่านกลไกราคาทำให้ราคาลดลงจนกระทั่งเกิดดุลยภาพ ในขณะที่หากราคาต่ำเกินไปจะมีความต้องการซื้อมากกว่าความต้องการขาย กลไกตลาดจะปรับตัวทำให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อราคาสินค้าปรับตัว จนกระทั่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงแล้วจึงเรียกว่าเป็นราคาที่ดุลยภาพ หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยใดๆ ราคาจะคงที่อยู่ในระดับนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เวลาที่นักเศรษฐศาสตร์พูดถึงดุลยภาพ หมายถึงการเข้าสู่ภาวะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยอื่นๆ โดยไม่ได้มีความหมายถึงว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกเล็กน้อย จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น และหากหลังจากการเปลี่ยนแปลงแล้วจุดดุลยภาพยังกลับมาที่จุดเดิม เรียกว่าดุลยภาพในลักษณะนี้ว่าเป็นดุลยภาพที่มีเสถียรภาพ (Stable equilibrium) แต่หากเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกเล็กน้อย แต่ทำให้ดุลยภาพที่เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เรียกดุลยภาพในลักษณะนี้ว่า ดุลยภาพที่ไม่มีเสถียรภาพ (Unstable equilibrium)

ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ภาวะการณ์ที่ดีที่สุด โดยคำว่าดีที่สุดนั้นมิใช่เงื่อนไขหลายแบบแตกต่างกันไป ตัวอย่างเช่น ในแง่การผลิต ประสิทธิภาพ อาจหมายถึงการผลิตสินค้าให้ได้จำนวนหนึ่ง โดยใช้ต้นทุนการผลิตที่ต่ำสุด หรือในแง่การทำงาน อาจหมายถึงการทำงานชิ้นหนึ่งให้สำเร็จโดยใช้เวลาน้อยที่สุดก็ได้ แนวคิดประสิทธิภาพที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายมากที่สุด คือ แนวคิดประสิทธิภาพของพาเรโต (Pareto efficiency หรือ Pareto optimality) ได้ขยายความว่า หมายถึง ภาวะการณ์ที่ไม่สามารถทำให้ใครดีขึ้น โดยไม่กระทบให้คนอื่น ๆ คนใดคนหนึ่งแย่ลง ภายใต้สถานการณ์นี้เรียกว่า อยู่ในจุดที่มีประสิทธิภาพ สมมติว่าในทางกลับกัน หากยังสามารถทำให้ใครคนใดคนหนึ่งดีขึ้นได้ โดยไม่ทำให้คนอื่นแย่ลงเลย นั่นแสดงว่ายังไม่ได้อยู่ในภาวะการณ์ที่ประสิทธิภาพและยังสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อีก

นักเศรษฐศาสตร์โดยส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพไม่ได้เป็นเป้าหมายที่สำคัญเพียงประการเดียว นอกจากประสิทธิภาพแล้วยังมีประเด็นอื่นๆ ที่มีความสำคัญมากเช่นกัน เช่น ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคและศีลธรรม (ความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคกัน ก็ไม่เหมือนกันและอาจมีความขัดแย้งกันในบางครั้ง) ทั้งนี้ ในทางเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์โดยส่วนใหญ่ มักจะให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพก่อน ประเด็นอื่น โดยเชื่อว่าหากสามารถบรรลุเป้าหมายในการมีประสิทธิภาพแล้ว จะสามารถจัดการเรื่องความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันได้ อย่างไรก็ตามบางครั้งนักเศรษฐศาสตร์ มักให้ความสำคัญ

กับประสิทธิภาพมากจน ให้ความสำคัญกับประเด็นอื่นน้อยมากไป ซึ่งก็จะทำให้เกิดปัญหาในการศึกษาว่าเป็นไปอย่างไรไม่ครอบคลุมรอบด้าน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระลึกไว้เสมอว่าการมีประสิทธิภาพนั้นมีความสำคัญ แต่ก็ยังมีประเด็นเป้าหมายอื่นๆ ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

ปัจจัยการผลิตและสินค้าการบริการ

1. ปัจจัยการผลิต สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทได้แก่ (นราทิพย์ ชุตินวงศ์, 2561: 3)

1.1 ที่ดิน (Land) เมื่อกล่าวถึงที่ดิน หมายถึงที่ดินสิ่งที่เกิดใต้ดินบนดินหรือเหนือพื้นดินเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นปัจจัยการผลิตที่เรียกว่าที่ดินจะหมายถึง ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองทุกชนิด อาทิ ป่าไม้ น้ำตก แร่ธาตุ น้ำมัน ฯลฯ ผลตอบแทนของที่ดินใน เทอม เศรษฐศาสตร์เรียกว่า ค่าเช่า (Rent)

1.2 แรงงาน (Labour) ทรัพยากรมนุษย์ที่มีส่วนร่วมอยู่ในระบบการผลิตแรงงานอาจแยกได้เป็นแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled labour) หมายถึง แรงงานที่ใช้เฉพาะกำลังแรงกายในการผลิตตัวอย่างเช่น กรรมกรแบกหาม คนกวาดถนน คนเก็บขยะ ซึ่งจะเห็นได้ว่า งานเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องใช้ฝีมือในการผลิตแต่อย่างใด ตรงข้ามกับงานอื่นบางประการ เช่น การปั้นรูป ปั้นการแกะสลัก หรือแม้กระทั่งงานการควบคุมการทำงาน ของเครื่องจักรเครื่องมือที่มีระบบเทคนิคสูง ที่จำเป็นต้องใช้ความรู้และความสามารถ โดยเฉพาะผู้จะเข้ามาทำงานดังกล่าวได้ อาจจำเป็นต้องผ่านการอบรมหรือการเรียน งานช่วงเวลาหนึ่งหรือในกรณีของงานบางอาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร ผู้จะเข้ามาเป็นแรงงานในอาชีพดังกล่าว จะต้องใช้เวลายาวนานในการฝึกอาชีพ โดยผ่านการบวนการศึกษาแรงงานประเภทหลังนี้ เราเรียกว่า แรงงานฝีมือ ซึ่งผลตอบแทนของแรงงานจะอยู่ในรูปค่าจ้างหรือเงินเดือน

1.3 ทุน (Capital) ในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ทุน หมายถึง สินค้าประเภททุน (Capital goods) เช่น เครื่องจักร เครื่องมือ โรงงาน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการผลิตอีกทอดหนึ่ง ปัจจัยทุนเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการผลิตสูงขึ้น สำหรับเงินทุน (Money capital) นักเศรษฐศาสตร์ ถือว่าเป็นเพียงสื่อกลางที่ก่อให้เกิด มีสินค้าประเภททุนขึ้นเท่านั้น ผลตอบแทนของปัจจัยทุนคือดอกเบี้ย (Interest)

1.4 ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ผู้ประกอบการเป็นทรัพยากรอีกประเภทหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการทางผลิต ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ริเริ่มกระบวนการผลิต โดยการรวบรวมปัจจัยการผลิตต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อทำการผลิตเป็นผู้วางนโยบายในการผลิต และทำหน้าที่ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวข้องกับการผลิต สำหรับหน้าที่สำคัญที่สุดของผู้ประกอบการ คือ การรับภาระในการเสี่ยงผลตอบแทนต่อหน้าที่ ของผู้ประกอบการจะอยู่ในรูปแบบกำไร (Profit)

2. สินค้าและบริการ (Goods and services) หรือที่มักจะเรียกสั้นๆ ว่าสินค้า คือ สิ่งที่ผู้ผลิตก่อให้เกิดขึ้น จากการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ ร่วมกันสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้น จะเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตนำไปสนองความต้องการของบุคคลต่างๆ ในสังคม อย่างไรก็ตามสินค้าและบริการที่มีอยู่ในสังคมนั้นบางส่วนก็มิได้ มีการผลิตขึ้นจากทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ เราจึงอาจแยกสินค้าและบริการในสังคมออกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่ (ประพันธ์ เศรษฐนันท์และไพศาล เล็กอุทัย, 2556: 11-12)

2.1 สินค้าเศรษฐกิจ (Economies goods) หมายถึง สินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นจากทรัพยากรของสังคมที่มีอยู่สินค้านี้จะมีความต้องการในตลาดทั้งใน และหรือนอกระบบเศรษฐกิจศาสตร์ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์และสามารถบำบัดความต้องการของทรัพยากรได้ ตัวอย่างของสินค้าส่วนใหญ่ที่เราพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม จัดเป็นสินค้าประเภทนี้ทั้งสิ้น

2.2 สินค้าได้เปล่า (Free goods) เป็นสินค้าที่มีจำนวนเหลือเฟืออยู่ในระบบเศรษฐกิจ แม้จะเป็นสินค้าที่มีประโยชน์ และสามารถบำบัดความต้องการของมนุษย์ได้ แต่ก็มีใช้สินค้าที่ผลิตขึ้นจากทรัพยากรที่มีอยู่ของระบบเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น น้ำในแม่น้ำลำคลอง อากาศที่เราหายใจ อย่างไรก็ตาม ในกรณีของอากาศ ถ้าเป็นอากาศในห้องที่ติดเครื่องปรับอากาศ หรืออากาศที่ผ่านการกลั่นกรองให้บริสุทธิ์ เราก็มักอาจจัดเป็นสินค้าได้เปล่าอีกต่อไป ทำนองเดียวกับฝนเทียมที่ผลิตขึ้นก็ไม่ใช่สินค้าได้เปล่าเช่นเดียวกัน เพราะต่างได้ใช้ทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจ ในการก่อให้เกิดสินค้าดังกล่าวขึ้นในสังคม การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์เรามุ่งหาวิธีทาง ที่จะช่วยให้การใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนขาดแคลน ของระบบเศรษฐกิจเป็นไปในทางทิศ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความสนใจเราจึงมุ่งอยู่กับสินค้าและบริการที่จำเป็น ต้องใช้ทรัพยากรในการผลิต ดังนั้น เมื่อเอ่ยถึงสินค้าและบริการในวิชาเศรษฐศาสตร์เราจะหมายถึงเฉพาะถึงสินค้าเศรษฐกิจแต่เท่านั้น

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า วิชาเศรษฐศาสตร์มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ ในการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำนวนขาดแคลน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งความขาดแคลนของทรัพยากรนี้ ปรากฏอยู่ในทุกประเทศ ทุกสังคม อันเป็นผลให้แต่ละประเทศแต่ละสังคม ต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจมากมาย ที่จะต้องเข้าใจ แกไขและในบรรดาปัญหาเศรษฐกิจต่างๆ เหล่านี้ ปัญหาที่แต่ละประเทศ แต่ละสังคมจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และถือเป็นปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของทุกระบบ ทุกสังคมได้แก่ปัญหาในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้ (นราทิพย์ ชุตินวงศ์, 2561: 5-6)

1. จะผลิตอะไร (What to produce) จำนวนเท่าใด ถ้าไม่มีปัญหาในเรื่องความขาดแคลนของทรัพยากร ปัญหาที่จะต้องตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร จำนวนเท่าใดก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะสังคม

ย่อมสามารถผลิตสินค้าและบริการทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามต้องการ จะผลิตอะไรก็ได้ จำนวนเท่าใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมานั่งตัดสินใจ ว่าควรจะมีสินค้าและบริการอะไรบ้าง ผลิตสินค้าแต่ละชนิดในจำนวนเท่าใด แต่เมื่อสภาพความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น ปัญหาประการแรกที่ สังคมเผชิญในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ก็ คือการตัดสินใจว่าจะเลือกผลิตสินค้าและบริการอะไรบ้าง จึงจะตรงกับความต้องการ และสนองความต้องการของสังคมได้มากที่สุด

2. จะผลิตอย่างไร (How to produce) เมื่อทรัพยากรมีจำนวนขาดแคลน สังคมจึงจำเป็นต้องหาทาง ประหยัดทรัพยากรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น เมื่อเลือกชนิดของสินค้าหรือบริการที่จะทำการผลิตได้แล้ว สังคมก็ต้องตัดสินใจต่อไปอีกว่า จะผลิตสินค้าหรือบริการที่ได้เลือกสรรแล้วนั้นอย่างไร จึงจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ทำให้สามารถผลิตสินค้าหรือบริการได้มากที่สุดจากทรัพยากรจำนวนหนึ่งๆ หรือทำให้สามารถผลิตสินค้าและบริการจำนวนหนึ่งได้ โดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

3. จะผลิตเพื่อใคร (Produces for whom) ปัญหาต่อไปที่สังคมจะต้องเผชิญ คือ ปัญหาเรื่องการแจกจ่ายสินค้าและบริการที่ผลิตได้ เพราะแม้ว่าสังคมจะเลือกผลิตสินค้า ที่จะทำการผลิตได้ตรงกับความต้องการของบุคคล ในสังคมได้มากที่สุด เลือกวิธีการผลิตที่ดีที่สุดแล้วก็ตาม ก็ไม่ใช่ว่าสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นนั้น จะเพียงพอกับความต้องการของบุคคลทุกคนในสังคม สังคมก็ยังจำเป็นต้อง พิจารณาตัดสินใจต่อไปอีกว่า ใครบ้างในสังคม ที่จะได้รับส่วนแบ่งของสินค้าและบริการที่ผลิตได้และจะได้รับ โดยวิธีใด มากน้อยเพียงใด (ภราดร ปรีดาศักดิ์, 2559: 16-18)

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจทั้ง 3 ประการนี้ จะเกิดขึ้นกับทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็สังคมที่มั่งมีหรือยากจนเพียงใด เพราะแม้สังคมจะต้องมีเพียงใด ถ้าทราบเท่าที่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด ทรัพยากรที่มีมากมาย และสังคมก็จะเป็นสิ่งที่ขาดแคลน เมื่อเทียบกับความต้องการเสมอ ดังนั้น ทุกสังคม เมื่อต่างต้องเผชิญกับปัญหาเช่นเดียวกัน จะแตกต่างกันไปตามความเชื่อ และหลักปรัชญาของแต่ละสังคมนั้น โดยจะขึ้นอยู่กับลักษณะของระบบเศรษฐกิจในแต่ละสังคม ซึ่งเราจะได้กล่าวถึงต่อไปนี้

ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ กับการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มชน โดยทั่วไปถึงเป็นระบบเศรษฐกิจสังคม (Social economy) แต่ทางเศรษฐกิจ มีการแบ่งงานตามความถนัดของแต่ละหน่วยการผลิต ทุนหน่วยการผลิตจะต้องประสานงานกัน สิ่งที่ทำหน้าที่เป็นตัวประสานงานนั้น ซึ่งส่วนใหญ่เรียกว่าสถาบันทางเศรษฐกิจ (Institutions) แสดงคุณลักษณะของสังคมเศรษฐกิจ ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน ตัวอย่างสถาบันทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตครอบครัว เงินตรา การวางแผนแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ

การแข่งขัน ฯลฯ ลักษณะของสถาบันทางเศรษฐกิจชุดหนึ่ง ก็จะแสดงถึงระบบเศรษฐกิจแบบหนึ่ง (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2562: 15-19)

ระบบเศรษฐกิจแต่ละแบบมีชุดของสถาบันแตกต่างกัน โดยทั่วไปการจำแนกระบบเศรษฐกิจอาจพิจารณาจากเกณฑ์สำคัญต่อไปนี้ คือ 1) กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นเป็นของส่วนบุคคลหรือส่วนรวม 2) ตัดสินใจในปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เป็นของส่วนบุคคลหรือส่วนรวมและ 3) จัดสรรทรัพยากรและผลผลิต ผ่านกลไกตลาดหรือโดยการบังคับ

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หมายถึง สิทธิในการใช้ประโยชน์จำหน่าย และรับประโยชน์หรือรายได้จากทรัพย์สิน กรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล หมายถึง บุคคลมีสิทธิใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินเพื่อให้ได้มา ซึ่งสวัสดิการสูงสุดแก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน กรรมสิทธิ์ส่วนรวม หมายถึง รัฐหรือกลุ่มบุคคลมีสิทธิใช้ประโยชน์จากทรัพย์สิน เพื่อให้ได้สวัสดิการสูงสุดต่อส่วนรวม

การมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลในแง่หนึ่ง ก่อให้เกิดการสะสมความมั่งคั่ง ซึ่งมักนำไปสู่การแสวงหาอำนาจ อิทธิพลทางการเมืองและสังคมเพื่อเพิ่มพูน พหิทธิความมั่งคั่งส่วนบุคคล ในอีกแง่หนึ่ง การมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล มีผลต่อแรงจูงใจในทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ที่ได้รับตกเป็นของบุคคลมากขึ้น ตามจำนวนและประเภทของทรัพย์สินที่ครอบครอง ส่วนการออมและการลงทุนของบุคคล จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ในด้านการผลิต การจ้างงาน และการเพิ่มระดับมาตรฐานการครองชีพของส่วนรวม หรือไม่นั้นเป็นการฝากความหวังไว้ กับจิตสำนึกและความรับผิดชอบของคนกลุ่มที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน

สำหรับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนรมนั้น เนื่องจากผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะตกเป็นของส่วนรวม ฉะนั้นจึงขาดแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพการทำงานจึงต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น ระบบการจัดการ ระบบการกระจายรายได้ และกระบวนการสร้างจิตสำนึก เป็นต้น

การตัดสินใจปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีหลายวิธี สังคมใดจะเลือกวิธีใด ขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจของสังคม โดยทั่วไปอาจแบ่งระบบเศรษฐกิจออกเป็น 3 แบบใหญ่ๆ ดังนี้

1. ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism)

ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ มีชื่อเรียกต่างๆ กัน อาทิเช่น ระบบการประกอบการเสรี (Free enterprise system) และระบบตลาด (Market system) ลักษณะสำคัญของระบบนี้ มีดังนี้

1.1 กรรมสิทธิ์ในทรัพยากร (Ownership of resources) ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ครัวเรือนและธุรกิจเป็นหน่วยเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน หน่วยเศรษฐกิจย่อยเหล่านี้ เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ผู้ที่เป็นเจ้าของมีเสรีภาพเต็มที่ในการจัดการกับปัจจัยการผลิตตามที่เห็นว่าเหมาะสม

1.2 เสรีภาพในธุรกิจ (Freedom of enterprise) ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตมีเสรีภาพในการเลือกประกอบธุรกิจตามต้องการ ส่วนครัวเรือนก็มีเสรีภาพในการขายปัจจัยการผลิตที่เขาเป็นเจ้าของให้แก่หน่วยธุรกิจ

1.3 กำไรเป็นเครื่องจูงใจ (Profit motive) ผลตอบแทนจากการขายปัจจัยผลิตก็คือ รายได้ การที่ทุกคนอยากมีรายได้เพิ่มขึ้น จะเป็นสิ่งจูงใจให้มีการนำปัจจัยผลิต มาใช้ประโยชน์ในการผลิตและพยายามหาเทคนิคการผลิตใหม่ๆ มาใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มกำไร ส่วนผู้บริโภคก็พยายามเปรียบเทียบราคาของสินค้า กับความพอใจของตนเอง ที่จะได้รับการบริโภคสินค้านั้น เปรียบเทียบราคาสินค้าของผู้ผลิตแต่ละราย และเลือกซื้อสินค้าที่จะนำความพอใจมาให้มากที่สุด ด้วยการจ่ายในราคาต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

1.4 ระบบราคา (Price system) ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่ใช้ราคาเป็นเกณฑ์ ในการตัดสินใจปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ราคากำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของสิ่งนั้นในตลาด ผู้จำนวนซื้อและจำนวนขายเท่ากันพอดี ราคาก็จะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง หากจำนวนจริงและจำนวนขายไม่เท่ากัน ราคาจักรเคลื่อนไหวทันทีที่ราคาจะสูงขึ้น ถ้าจำนวนซื้อ มีมากกว่าจำนวนขายราคาจะลดลง ถ้าจำนวนซื้อ มีน้อยกว่าจำนวนขาย

การกำหนดราคาและการเคลื่อนไหวของราคาตามที่กล่าวมานี้ คือ กลไกสำคัญของการตัดสินใจปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีการใช้กลไกราคาในกระบวนการตัดสินใจปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ดังนี้ (ภราดร ปรีดาศักดิ์, 2559: 18-19)

1. ปัญหาอะไรในระบบเศรษฐกิจเสรี ผู้ผลิตจักรผลิตเฉพาะสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการมีอิทธิพลของผู้บริโภคต่อผู้ผลิต ในการผลิตสินค้าและบริการที่ตนต้องการนี้ เรียกว่าอธิปไตยของผู้บริโภค (Consumer's sovereignty) การที่ผู้ผลิตจะทราบว่าคุณบริโภคต้องการสินค้าและบริการอะไรบ้าง ก็ดูจากจำนวนเงินที่ผู้บริโภคนำมาใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการต่างๆ ตามปกติ หากผู้บริโภคต้องการสินค้าและบริการใดมาก ก็ยินดีจ่ายเงินซื้อสินค้าและบริการนั้นมาก และในราคาที่สูง เมื่อผู้ผลิตทราบว่าผู้บริโภคต้องการสินค้าและบริการใดบ้าง มากน้อยแค่ไหน ก็จะนำราคาสินค้าและบริการเหล่านั้น มาเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิต เพื่อดูว่าจะได้กำไรหรือขาดทุน ถ้าขาดทุน ก็ไม่ผลิตถ้าได้กำไรก็จะพิจารณาต่อไปว่า ควรจะผลิตออกขายเท่าใดจึงจะได้กำไรสูงสุด จากนั้นก็จะผลิตสินค้านั้นในจำนวนที่ทำให้ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุด หรือหากไม่สามารถหาปริมาณการผลิตที่ได้กำไรสูงสุด ก็ยึดหลักทั่วไป คือ กำไรมากผลิตมากกำไรน้อยผลิตน้อย

2. ปัญหาอย่างไร ตามปกติผู้ผลิตทุกคนต้องการจะได้กำไรสูงสุด กำไรเกิดจากความแตกต่างระหว่างราคาขาย และต้นทุนการผลิต กำไรจะมากน้อยอย่างไร ขึ้นอยู่กับราคาขายในต้นทุนการผลิต โดยปกติหากราคายิ่งสูงก็ยิ่งขายสินค้าได้น้อย ดังนั้นผู้ผลิตจึงต้องหันมาเลือกวิธีผลิต ด้วยต้นทุนต่ำสุดเพื่อให้ได้กำไรมากที่สุด การที่จะทราบว่าวิธีการผลิตใดจะเสียต้นทุนเท่าไร ก็ดูจากราคาของปัจจัยการผลิต ดังนั้นปัญหาจะผลิตอย่างไร จึงตัดสินใจด้วยราคาของสินค้าและปัจจัยการผลิตร่วมกัน

3. ปัญหาเพื่อใคร สินค้าที่ผลิตได้นั้น ควรจะจัดสรรให้กับทุกคนในสังคมอย่างไร ระบบเศรษฐกิจเสรี ใช้ราคาของสินค้าและบริการเป็นเกณฑ์ในการแจกจ่ายผลผลิต ให้แก่บุคคลในสังคม กล่าวคือ ผู้มีรายได้มากมีอำนาจซื้อ (Purchasing power) มาก รายได้ส่วนใหญ่เกิดจากการทำงาน ให้กับหน่วยผลิต หน่วยผลิตจัดจ่ายค่าตอบแทน แก่ผู้บริโภครวมซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เนื่องจากสินค้าและบริการมีจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ทั้งหมด ผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อจึงต้องแข่งขันกัน ซื้อสินค้าและบริการที่ต้องการราคา จะเป็นตัวตัดสินดังนี้ ถ้าจำนวนซื้อสินค้าใดมีมากกว่าจำนวนขายราคาสินค้านั้นจะสูงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งจำนวนซื้อมาพอดี กับจำนวนขายในทางตรงข้ามจำนวนซื้อสินค้าและบริการใด มีน้อยกว่าจำนวนขายราคาสินค้าและบริการนั้น จะลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งจำนวนซื้อเท่ากับจำนวนขายพอดี โดยวิธีนี้สินค้าก็จะถูกจัดสรรไปยังผู้บริโภคที่ต้องการและมีรายได้พอเพียง ที่จะจ่ายซื้อสินค้านั้นตามราคาตลาด

2. ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง (Centralized planning economy)

ลักษณะสำคัญของระบบนี้ คือ ส่วนรวมหรืออีกนัยหนึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งปัจจัยผลิตเกือบทุกอย่าง แม้กระทั่งแรงงาน กล่าว คือ บุคคลไม่มีสิทธิแม้แต่การใช้แรงงานของตนในการเลือกประกอบอาชีพและถิ่นที่อยู่ ตามความพอใจกลไกราคาไม่มีบทบาทแต่อย่างใด

การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้แผน คือ ข้อกำหนดที่ระบุถึง การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ นับตั้งแต่การจัดสรรทรัพยากร การลงทุนการผลิต จนถึงการแจกจ่ายผลผลิตไปสู่มือผู้บริโภค แผนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจแทนหน่วยเศรษฐกิจทั้งหลาย

ในการจัดทำแผน นักวางแผนและผู้นำทางเศรษฐกิจจะต้องกำหนดเป้าหมาย และความต้องการของรัฐ ในด้านเศรษฐกิจและด้านที่มีไม่เศรษฐกิจให้แน่ชัด นอกจากนี้ต้องมีข้อมูลรายละเอียดที่สมบูรณ์และถูกต้อง อาทิ ปริมาณและประเภทของกำลังแรงงาน ปริมาณวัตถุดิบที่มีอยู่กำลังการผลิตของโรงงานระดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สำหรับการผลิตสินค้าแต่ละชนิดความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภค ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานได้เหมาะสม เมื่อผู้วางแผนได้จัดทำแผนแล้ว หน่วยเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งที่เป็นหน่วยบริโภคจะต้องปฏิบัติตามแผน

3. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed economy)

ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ มีลักษณะคั่นนิยมผสมกับแบบวางแผนทั้งรัฐและเอกชน มีส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน มีทั้งส่วนที่เป็นของรัฐและเอกชน กลไกราคามีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากร และการแจกจ่ายผลผลิต แต่ถ้าเปรียบเทียบกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแข่งขันสมบูรณ์แล้ว กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบผสม มีบทบาทน้อยกว่า เนื่องจากในระบบเศรษฐกิจแบบผสม มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของหลายฝ่าย อาทิ สหภาพแรงงานสมาคมการค้าและธุรกิจกรมเหล่านี้ สามารถสร้างอิทธิพลอำนาจการผูกขาด บางส่วนซึ่งมีผล

ต่อการตัดสินใจต่างๆ อาทิ การกำหนดสินค้าที่ผลิตการลงทุน การจัดสรรทรัพยากรค่าตอบแทนหรือ รายได้ (วิรุณศิริ ใจมา, 2559: 15-16)

ในระบบเศรษฐกิจแบบผสม รัฐบาลอาจมีบทบาททางเศรษฐกิจในระดับต่างๆ กัน ใน กิจกรรมแต่ละอย่าง ตั้งแต่มีบทบาทเพียงเล็กน้อยไปจนถึงการผูกขาดอำนาจ ในการตัดสินใจหา พื้นฐานในกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่าง โดยทั่วไปบทบาทของรัฐ คือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ระหว่างกลุ่มเศรษฐกิจที่มีผลประโยชน์ขัดกัน การปรับหรือเปลี่ยนทิศทางการดำเนินกิจกรรมทาง เศรษฐกิจของเอกชนให้ไปสู่แนวทางที่รัฐต้องการ โดยการเพิ่มข้อจำกัดหรือการให้สิทธิพิเศษ รวมทั้ง การใช้แผนระดับชาติ ซึ่งเน้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่างเป็นพิเศษ

หากพิจารณาเปรียบเทียบเฉพาะ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแบบวางแผน อาจกล่าวได้ ว่าเป็นการยากที่จะชี้ขาดลงไป ว่าระบบเศรษฐกิจแบบไหนดีที่สุดมากกว่ากันทั้ง 2 ระบบต่างก็มี ข้อดีและข้อเสีย ระบบใดจะเหมาะสมกับประเทศใด ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นในวิธีการที่จะนำไปสู่ จุดหมายปลายทางที่ต้องการในสังคมแบบนายทุน อาจมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของกลไก ราคา บูชาความมีอิสระทางเศรษฐกิจ คนในสังคมแบบนายทุนเห็นว่า ถ้าปล่อยให้ทุกคนทำตามที่ตน เห็นว่าดีที่สุดแล้ว ในที่สุดส่วนรวมก็จะดีไปด้วย เพราะถือว่าคนเป็นมนุษย์เศรษฐกิจ (Economic man) ตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจอย่างมีเหตุมีผล เพื่อให้ตนเองได้รับผลดี ที่สุด เมื่อเป็นเช่นนี้สังคมส่วนรวม ก็จะดีตามไปด้วยไม่จำเป็นต้องไปบังคับให้แต่ละคนปฏิบัติตาม แผนเศรษฐกิจที่คนเพียงไม่กี่คนกำหนดขึ้นมา

ส่วนระบบแบบวางแผนจากส่วนกลาง กลับบอกว่าหากปล่อยให้ทุกคนทำตามใจตัวเอง ไปคนละทิศละทาง อาจเป็นผลเสียเพราะบางคนขาดวิสัยทัศน์ บางคนถูกเอารัดเอาเปรียบ ในเมื่อ จุดมุ่งหมายของสังคม คือ ความกินดีอยู่ดีและความรักเทียมกันทางเศรษฐกิจแล้ว จะใช้วิธีใดที่ สามารถนำไปสู่เป้าหมายนั้น ก็ไม่น่าจะแตกพวกันเห็นว่า ถ้าใช้วิธีการวางแผนจากส่วนกลางจะเป็น วิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุด อย่างไรก็ตามเนื่องจากประเทศที่ใช้ระบบวางแผนจากส่วนกลาง พร้อมๆ กับใช้ระบบการจ้างงาน ที่เน้นความเท่าเทียมของรายได้และสวัสดิการ โดยที่ยังขาดกระบวนการ สร้างจิตสำนึกที่ได้ผลยั่งยืน ทำให้แรงงานขาดความกระตือรือร้น ในการทำงานและหัวหน้าหน่วย ผลิตขาดความรับผิดชอบ จึงทำให้ผลดีจากการวางแผนส่วนกลางไม่ปรากฏชัดเจน

สำหรับระบบเศรษฐกิจแบบผสมนั้น เป็นระบบที่มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาส ให้มีการ เลือกเครื่องมือแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม กับกิจกรรมแต่ละกรณีเพราะเป็นระบบที่ใช้ ทั้งกลไกราคา และการวางแผนบางส่วนควบคู่กัน การที่จะระบุว่าประเทศใดมีระบบเศรษฐกิจแบบ ใด ข้อความเข้าใจได้อย่างง่ายๆ โดยลากเส้นตรงขึ้นมา เส้นหนึ่งให้ปลายสุดด้านซ้ายใช้ระบบ เศรษฐกิจแบบวางแผนทางขวาสุดแทน ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมระบบเศรษฐกิจแบบผสมก็จะอยู่ ณ จุดใดจุดหนึ่งระหว่างปลายสุดทั้งสอง

รูปแบบของการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์

การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ สามารถแบ่งรูปแบบของการวิเคราะห์ ตามลักษณะและขอบเขตของการวิเคราะห์ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 1) การวิเคราะห์สภาพสถิต สภาพสถิตเปรียบเทียบ และสภาพพลวัต และ 2) การวิเคราะห์เฉพาะส่วนและคลุมทุกส่วน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (วิรุณสิริ ใจมา, 2559: 12-13)

1. การวิเคราะห์สภาพสถิต สภาพสถิตเปรียบเทียบและสภาพพลวัต

1.1 การวิเคราะห์สภาพสถิต (Static analysis) การวิเคราะห์ที่พิจารณาเฉพาะสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งหรือภายในช่วงเวลาเดียวกันเท่านั้น โดยไม่มีการพิจารณาถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน และไม่มีการพิจารณาถึงสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิด ในเวลาต่อไป กล่าวคือ ไม่นำเวลามาเป็นตัวแปรในแบบจำลองของการวิเคราะห์ ดังนั้น การวิเคราะห์ดุลยภาพในลักษณะของสภาพสถิต จึงเป็นการศึกษาตัวแปรและภาวะดุลยภาพหนึ่งๆ ซึ่งจะไม่มีการพิจารณาถึงการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพและการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

1.2 การวิเคราะห์สภาพสถิตเปรียบเทียบ (Comparative static analysis) การวิเคราะห์ในลักษณะของการเปรียบเทียบสภาพสถิต ณ ตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่งกับสภาพสถิต ณ ตำแหน่งอื่น โดยเป็นการเปรียบเทียบสภาพสถิตตั้งแต่ 2 ตำแหน่งขึ้นไปและยังคงไม่มีตัวแปรเรื่องเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ ดังนั้น วิเคราะห์ดุลยภาพในลักษณะนี้จึงเป็นการเปรียบเทียบดุลยภาพ ณ จุดเดิมกับดุลยภาพ ณ จุดใหม่ การวิเคราะห์สภาพสถิตเปรียบเทียบ ส่วนใหญ่มักจะใช้ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น หรือทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พื้นฐาน

1.3 การวิเคราะห์สภาพพลวัต (Dynamic analysis) เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งภายในช่วงเวลาเดียวกัน และในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นอกจากจะมีการพิจารณาตัวแปรในช่วงหนึ่งๆ แล้วจะมีการพิจารณาในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ และในช่วงเวลาต่อไป ซึ่งทำให้สามารถพิจารณาลักษณะ และแนวทางการเปลี่ยนแปลงได้ตลอด ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่ดุลยภาพและหลังจากเกิดดุลยภาพ การวิเคราะห์สภาพพลวัตนี้ จำเป็นต้องใช้คณิตศาสตร์ชั้นสูง มาช่วยในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ การวิเคราะห์สภาพพลวัต ส่วนใหญ่จะใช้ในทางเศรษฐศาสตร์มหภาค เนื่องจากตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์มหภาคมักจะขึ้น กับตัวแปรอื่นทั้งในส่วนของเวลาเดียวกันและช่วงเวลาก่อนหน้านั้นด้วย

2. การวิเคราะห์เฉพาะส่วนและคลุมทุกส่วน (นราทิพย์ ชูติวงศ์, 2561: 4-6)

2.1 การวิเคราะห์เฉพาะส่วน (Partial analysis) เป็นการศึกษาเรื่องที่สนใจ โดยการจำกัดขอบเขต ของการวิเคราะห์ไว้เฉพาะบางส่วนเท่านั้น สำหรับตัวแปรอื่น ที่อยู่นอกขอบเขตของการวิเคราะห์ จะไม่นำมาร่วมพิจารณาแม้ว่าตัวแปรเหล่านั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์เฉพาะส่วนเป็นการวิเคราะห์ที่มีการตั้งสมมติว่าสิ่งอื่นๆ คงที่

2.2 การวิเคราะห์กลุ่มทุกส่วน (General analysis) เป็นการศึกษาเรื่องที่สนใจ โดยมี การนำตัวแปรทุกตัวที่มีความเกี่ยวพันมาพิจารณาพร้อมกัน

เมื่อเปรียบเทียบการวิเคราะห์เฉพาะส่วน กับการวิเคราะห์กลุ่มทุกส่วนแล้ว พบว่า ใน การวิเคราะห์กลุ่มทุกส่วน จะตรงกับสภาพความเป็นจริงมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์กลุ่ม ทุกส่วนนี้ มีความยุ่งยากเนื่องจาก มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความเกี่ยวพันกับ เรื่องที่ศึกษาและยังต้อง อาศัยคณิตศาสตร์ชั้นสูง มาใช้ในการวิเคราะห์ด้วย สำหรับการวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่มีการกำหนดให้ ตัวแปรอื่นที่อยู่นอกเหนือการพิจารณาคงที่นั้น ถ้าตัวแปรอื่นเหล่านี้มีความเกี่ยวพันกับส่วนที่ พิจารณาน้อยมาก ผลการวิเคราะห์ย่อมไม่แตกต่างไปจากความเป็นจริงมากนัก และสามารถยอมรับ ผลสรุปนั้นได้ ทั้งนี้การวิเคราะห์ในเศรษฐศาสตร์มหภาค มักจะเป็นการวิเคราะห์แบบกลุ่มทุกส่วน แต่การวิเคราะห์ในเศรษฐศาสตร์จุลภาค ส่วนมากมักจะเป็นการวิเคราะห์แบบเฉพาะส่วน

การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

ประเด็นของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ที่จะกล่าวถึง ในที่นี้ประกอบด้วย แขนงของวิชา เศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการแบ่งวิชาเศรษฐศาสตร์ตามระดับ หรือขอบเขตของหน่วยเศรษฐกิจที่จะ ทำการศึกษาลักษณะของข้อเสนอทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งแบ่งตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายของ การศึกษาทฤษฎีและองค์ประกอบของทฤษฎีวิธีการ และขั้นตอนในการสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ดัง มีรายละเอียด ในแต่ละประเด็นตามหัวข้อต่อไปนี้ (ภราดร ปรีดาศักดิ์, 2559: 25-26)

1. แขนงของวิชาเศรษฐศาสตร์

ในอดีตการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษาแบบองค์รวม ยังไม่มีการแยกเป็น สาขาหรือแขนงอย่างชัดเจน หลังจากที่จอห์น เมย์นาร์ดเคนส์ (John Maynard Keynes) นัก เศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้นำเสนอแนวคิดอันทรงอิทธิพล จากการเขียนหนังสือ โดยตีพิมพ์ เผยแพร่ในหนังสือชื่อ “The General Theory of Employment, Interest and Money” เมื่อ พ.ศ. 2479 แล้ว แนวคิดหรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จึงได้เริ่ม มีการแยกย่อยออกเป็นสาขาหรือ แขนงหนึ่งๆ มากขึ้น ตามลำดับ การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบัน อาจแบ่งออกได้เป็นสอง แขนงใหญ่ๆ คือ

1.1 เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) การศึกษาพฤติกรรมของหน่วย เศรษฐกิจหน่วยย่อยๆ หน่วยใด หน่วยหนึ่ง เพื่อให้ทราบว่าหน่วยเศรษฐกิจนั้นๆ มีการตัดสินใจใน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไร จึงจะบรรลุเป้าหมายของตน เช่น ศึกษาว่าผู้บริโภคแต่ละคน มี พฤติกรรมในการบริโภคสินค้าและบริการอย่างไร เพื่อให้ได้รับความพอใจสูงสุด ภายใต้วงเงินแห่ง รายได้หรืองบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด หรือศึกษาว่าหน่วยผลิตหนึ่งๆ มีการตัดสินใจในการเลือกใช้ ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ อย่างไร เพื่อให้ได้รับกำไรสูงสุดเหล่านี้ เป็นต้น และถ้าเป็น

การศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ก็จะจำกัดเฉพาะปรากฏการณ์ในส่วนย่อยๆ หรือขอบเขตแคบๆ เท่านั้น ไม่ใช่ส่วนใหญ่หรือระดับมวลรวม ตัวอย่างเช่น การศึกษาถึงอุปสงค์หรือความต้องการซื้อที่มีต่อสินค้าหรือบริการชนิดหนึ่งๆ การศึกษาเรื่องการกำหนดราคาในตลาดสินค้า หรือปัจจัยการผลิตชนิดใด ชนิดหนึ่ง การศึกษาเกี่ยวกับผลของการเก็บภาษีการให้เงินอุดหนุน หรือการเข้าแทรกแซงของรัฐบาลในตลาดสินค้าหรือบริการประเภทหนึ่ง ที่มีต่อผู้ผลิตผู้บริโภคและสวัสดิการของสังคม เป็นต้น

1.2 เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) เป็นการศึกษาถึงปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจ โดยรวมทั้งระบบเศรษฐกิจหรือในระดับมวลรวม เช่น ถึงความต้องการใช้จ่ายในการบริโภคของประชาชน ระดับการออม การลงทุน ผลผลิตหรือรายได้ ประชาชาติของประเทศที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง เป็นต้น หากเป็นการศึกษาถึงผลกระทบใดๆ ทั้งที่เกิดจากพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจ โดยรวมและจากการดำเนินนโยบายหรือมาตรการของรัฐบาล ผลดังกล่าวจะต้องกระทบต่อคนส่วนใหญ่ หรือทั้งระบบเศรษฐกิจ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด การจ้างงาน การค้าระหว่างประเทศ นโยบายการเงินและนโยบายการคลัง เป็นอาทิ

วิชาเศรษฐศาสตร์สองแขนงนี้ นอกจากจะแตกต่างกันที่จุดเน้นและขอบเขตในการศึกษาแล้ว อาจแตกต่างกันในแง่ของผลจากการศึกษาด้วยก็ได้ เพราะผลแห่งพฤติกรรมอย่างเดียวกันของหน่วยเศรษฐกิจในระดับปัจเจกบุคคลหรือระดับย่อย อาจแตกต่างจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลหรือระดับมวลรวมได้ แม้ว่าเศรษฐศาสตร์ทั้งสองแขนงนี้ี้จะมีความแตกต่างกันและมักนิยมแยกการศึกษาออกจากกัน แต่ในทางปฏิบัติก็แยกมิได้ หมายความว่า เศรษฐศาสตร์ทั้งสองแขนงนี้ี้ไม่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกันเลย ตรงกันข้ามกลับมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจโดยรวม จากการประกอบกันขึ้นของพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจหน่วยย่อยและปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจของส่วนรวม ก็อาจส่งผลกระทบกลับมายังหน่วยเศรษฐกิจหน่วยย่อยได้เช่นกัน ถ้าได้ศึกษาเศรษฐศาสตร์ทั้งสองแขนงนี้้อย่างครบถ้วนแล้ว ก็จะพบด้วยตนเองว่าทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคหลายทฤษฎี มีพื้นฐานแนวคิดหรืออศัยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคมาใช้ อธิบายถึง มูลเหตุของพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ในระดับมหภาค เช่น ทฤษฎีความต้องการถือเงิน ทฤษฎีดอกเบี้ยและทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคในหลายๆ เรื่อง มีการอ้างอิงถึงปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจในระดับมหภาคที่มีผลต่อพฤติกรรมของส่วนย่อย หรือส่วนบุคคลด้วยเช่นกัน เช่น ผลของภาวะเงินเฟ้อและการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยที่มีต่อการตัดสินใจบริโภค ของผู้บริโภคผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา หรือนโยบายทางการค้าที่จะมีต่อการผลิต และการบริโภคสินค้าหรือบริการชนิดหนึ่งๆ เป็นต้น นอกจากนั้น เศรษฐกิจแบบไดนามิกจะมีความสัมพันธ์ โดยมีลักษณะเด่นสองประการ 1) เศรษฐกิจจะถือว่าทำงานได้ไม่สิ้นสุด นั่นคือ เศรษฐกิจไม่มีที่สิ้นสุดระยะเวลาและ 2) การ

ตัดสินใจทางเศรษฐกิจจะกระจายอำนาจไปตามรุ่นต่างๆ ลักษณะทั้งสองนี้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดี โดยรุ่นที่ทับซ้อนกัน (OLG) แบบจำลองในระบบเศรษฐกิจการผลิต ช่วยให้เงินเฟียตหมุนเวียนได้เงิน จะไม่ไหลเวียน หากมีช่วงเวลาสิ้นสุดในระบบเศรษฐกิจแบบไดนามิกนี้ เมื่อสิ้นงวด T เงินจะไร้ค่า ตามความหมายเพราะการแลกเปลี่ยนเงิน สำหรับสินค้าไม่สามารถทำได้หลังจากจุดนี้ ส่งผลให้คนที่ เกิดในช่วง T-1 ไม่เคยรับเงินจากลูกค้าที่ใกล้ที่สุด คือ รุ่น T-2 โดยทำซ้ำการเหนี่ยวนำย้อนหลังไป ยังช่วงเวลาปัจจุบัน 0 เป็นไปได้ที่จะตรวจสอบเงินตราในรุ่น ไม่เคยหมุนเวียนหากถึงคราววสานของ เศรษฐกิจ (Masayuki, 2015: 2)

การศึกษาเศรษฐศาสตร์ทั้งสองแขนง มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ผู้ศึกษาจึงควร ศึกษาทั้งสองแขนง เพราะจะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมและปรากฏการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับส่วนย่อย และส่วนรวม ซึ่งมีประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้สมบูรณ์กว่า การศึกษา เพียงแขนงใดแขนงหนึ่ง นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้ที่ได้ศึกษาเศรษฐศาสตร์ทั้งสองแขนงไม่เกิดความหลง ผิดในองค์ประกอบ (Fallacy of composition) ที่เข้าใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับส่วนประกอบย่อยๆ จะเกิด ขึ้นกับองค์รวมด้วยซึ่งในความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป เช่น ถ้าหน่วยผลิตรายหนึ่งขยาย การผลิตแล้ว ต้นทุนเฉลี่ยจะลดลง แต่ถ้าหน่วยผลิตทั้งระบบเศรษฐกิจขยายการผลิตพร้อมๆ กัน ต้นทุนเฉลี่ยของแต่ละรายอาจสูงขึ้นก็ได้

2. ลักษณะของข้อเสนอทางเศรษฐศาสตร์

วิชาเศรษฐศาสตร์ก็เช่นเดียวกับศาสตร์อื่นๆ ในหมวดสังคมศาสตร์ด้วยกัน (เช่นรัฐศาสตร์ สังคมวิทยา และจิตวิทยา) ที่ต่างก็เป็นวิชาที่พยายามศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ และปรากฏการณ์ที่ เกิดขึ้นในสังคม และมีเป้าหมายในการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ประการแรกเป็นการศึกษา เพื่อที่จะอธิบายว่าสิ่งนั้น คือ อะไรประการที่สองเป็นการศึกษาเพื่อที่จะบอกว่าสิ่งใดควรจะเป็นหรือ ที่พึงปรารถนาดังนั้นข้อความ (Statement) หรือข้อเสนอ (Proposal) ที่ปรากฏตามเป้าหมายของ การศึกษาจึงมีความแตกต่างกันได้สองลักษณะ ส่งผลให้การศึกษาวิเคราะห์และการนำเสนอในทาง เศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งแยกประเภทได้อีกแบบหนึ่ง ได้แก่ (Madhu, 2011: 10-11)

2.1 เศรษฐศาสตร์ปฏิฐานหรือเศรษฐศาสตร์เชิงสัจจะ (Positive economics) หรือ อาจได้เรียกว่า “เศรษฐศาสตร์ที่เป็นจริง” เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทาง เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งในอดีต (What was) ในปัจจุบัน (What is) และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (What will be) แล้วพยายามหาเหตุผลมาอธิบายว่าพฤติกรรม หรือปรากฏการณ์นั้น คืออะไร มีลักษณะ เป็นอย่างไร เกิดขึ้นจากสาเหตุใด ข้อความเชิงสัจจะ (Positive statements) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ ความเป็นจริงและข้อความเชิงสัจจะหนึ่งๆ อาจถูกหรือผิดก็ได้ แต่สามารถพิสูจน์ว่าถูกหรือผิดได้ด้วย พยานหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical evidence) เราเรียกข้อความดังกล่าวนี้ ว่าข้อความที่

ทดสอบได้ (Testable statement) ตัวอย่างของข้อความ หรือข้อเสนอที่เป็นเศรษฐศาสตร์เชิงสัจจะ ได้แก่ ข้อความต่อไปนี้

ถ้าราคาสินค้าลดลง ปริมาณความต้องการซื้อจะเพิ่มขึ้น

ปริมาณเสนอขายสินค้าหรือบริการชนิดหนึ่ง จะแปรผันตามราคาสินค้าหรือบริการ
ความต้องการลงทุนขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย

ถ้าอัตราค่าจ้างสูงขึ้น คนจะทำงานมากขึ้นและพักผ่อนน้อยลง

2.2 เศรษฐศาสตร์ปทัฏฐานหรือเศรษฐศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน (Normative

economics) หรือที่เรียกกันว่า “เศรษฐศาสตร์ที่ควรจะเป็น” เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อที่จะแสวงหาคำตอบว่าสิ่งนั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม หรือไม่หากไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นที่พึงปรารถนาแล้ว จะชี้ให้เห็นว่าควรจะเป็นสิ่งใด (What ought to be) ข้อความหรือข้อเสนอเชิงบรรทัดฐาน (Normative statements) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่คนเราคิด เชื่อว่าควรจะเป็นมักเป็นข้อความ ข้อเสนอที่กำหนดหรือตั้งขึ้นโดยอิงอยู่กับบรรทัดฐานของผู้ศึกษาหรือผู้เสนอ ซึ่งเกิดจากการใช้วิจารณ์ญาณส่วนบุคคลหรือค่านิยม (Value-justment) มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินข้อความเหล่านี้ จึงมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของปรัชญาการเมืองศาสนาและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามข้อความเชิงบรรทัดฐานเป็นข้อความที่ไม่อาจทดสอบได้ด้วยประจักษ์พยานหรือข้อเท็จจริง ตัวอย่างของข้อความที่เป็นเศรษฐศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน ได้แก่

รัฐบาลควรเน้นนโยบายการกระจายรายได้มากกว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ควรมุ่งแก้ที่ภาคการผลิตที่แท้จริง (Real sector) ไม่ใช่แก้ที่ภาคการเงิน (Money Sector)

ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีดีกว่าระบบเศรษฐกิจแบบบังคับ

ธนาคารพาณิชย์ไม่ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในระดับต่ำจนเกินไป และไม่
ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ให้สูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

อนึ่ง การศึกษาในเรื่องเดียวกันหรือข้อความชุดเดียวกัน อาจมีทั้งเศรษฐศาสตร์เชิงสัจจะและเศรษฐศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน รวมอยู่ด้วยกันก็ได้ เช่นคำว่า “การเก็บภาษีจากการซื้อสินค้า จะทำให้สวัสดิการของสังคมลดลง ดังนั้น รัฐบาลจึงไม่ควรเก็บภาษีดังกล่าว” ในวรรคแรกของข้อความข้างต้น เป็นข้อความเชิงสัจจะ (Positive statement) เพราะสามารถทดสอบหรือแสดงให้เห็นว่าจริงหรือไม่จริงได้ แต่วรรคหลังเป็นข้อความเชิงบรรทัดฐาน (Normative statement) เพราะไม่อาจทดสอบหรือพิสูจน์ได้ว่า การเก็บภาษีเป็นสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำ มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ เศรษฐศาสตร์เชิงบรรทัดฐานมักอิงอยู่กับเศรษฐศาสตร์เชิงสัจจะ เพราะการจะลงความเห็น หรือแสดงความเชื่อว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมจะต้องรู้เสียก่อนว่า

ความจริงเป็น อย่างไรก็ตามเนื่องจากเศรษฐศาสตร์เชิงสังคมน่าจะเป็นสิ่งที่สามารถทดสอบ โดยอาศัยประจักษ์พยานหรือข้อเท็จจริงเศรษฐศาสตร์เชิงสังคมน่าจะมีลักษณะของความเป็นวิทยาศาสตร์เศรษฐศาสตร์

2.3 ขั้นตอนในการสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์

ในการสร้างทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์จะเริ่มต้น การศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Variables) ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และความสัมพันธ์ใดที่มีการทดสอบ จนเป็นที่เชื่อถือได้ก็ จะมีการยอมรับเป็นทฤษฎี หรือกฎเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ การสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มีอาจ ทำนายในรูปแบบต่างๆ กัน คือ การศึกษาจากประวัติศาสตร์การใช้วิธีการอนุมาน หรือการใช้วิธีการอุปมาน อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นการสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ด้วยวิธีใดก็ตามลำดับขั้นตอน ก่อนที่จะได้มาซึ่งข้อสรุปจะเหมือนกันทั้งสิ้น ซึ่งลำดับขั้นตอนดังกล่าว ได้แก่ (นราทิพย์ ชูติวงศ์, 2559: 20-23)

1. **กำหนดปัญหาที่จะทำการศึกษา** การกำหนดปัญหาที่จะทำการศึกษานับเป็น ขั้นตอนเริ่มแรกและเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ ขั้นตอนหนึ่งการสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ถ้าผู้มีการศึกษาไม่รู้ว่าจะปัญหาที่ตนทำการศึกษา คืออะไรการศึกษาย่อมดำเนินไปไม่ได้ปัญหาที่จะนำมา ศึกษาหาคำตอบจะต้องเป็นปัญหาที่มีอยู่จริง และเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากพอต่อการศึกษา

2. **กำหนดตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาตัวแปร** ในที่นี้หมายถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรา กำลังสนใจทำการศึกษา ซึ่งตัวแปรที่เกี่ยวข้องในปัญหาหนึ่งๆ จะมีอยู่เป็น จำนวนมากตัวแปรเหล่านี้ อาจแยกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

2.1 **ตัวแปรอิสระหรือ ตัวแปรนำ** (Independent variable) หมายถึง ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งหรือหลายตัวซึ่งเป็นตัวกำหนดค่าตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เรา กำลังศึกษาอยู่ อาทิในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเสนอซื้อกับรายได้ของผู้ซื้อ ในที่นี้รายได้จะเป็นตัวแปรอิสระและเป็นตัวกำหนดปริมาณเสนอซื้อว่าจะมีมากน้อยเพียงใด

2.2 **ตัวแปรตาม** (Dependent variable) หมายถึง ตัวแปรตัวใด ตัวแปรหนึ่งหรือหลายตัว ซึ่งถูกกำหนดโดยตัวแปรอื่นๆ จากตัวอย่างข้างต้นตัวแปรตามคือ ปริมาณเสนอซื้อสินค้านั้นเอง ในการสร้างทฤษฎีหรือศึกษาปัญหาเศรษฐศาสตร์ใดๆ ก็ตาม ผู้ศึกษาควรต้องระบุตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการศึกษาให้ครบถ้วน และถ้าไม่สามารถนำตัวไปทุกตัวเข้ามาศึกษา ในรายละเอียดได้ ก็จะต้องเลือกชุดของตัวแปรที่มีความสำคัญที่สุดมาทำการศึกษา

3. **กำหนดข้อสมมติ** เนื่องจากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษา พฤติกรรมของมนุษย์ภายใต้สิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ การจะกำหนด ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ทำการศึกษา ในขณะที่ตัวแปรอื่นต่างเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กัน ย่อมเป็น สิ่งที่ทำได้ยากหรือทำไม่ได้เลย ดังนั้นเพื่อที่จะให้การวิเคราะห์ทฤษฎีหรือปัญหาเป็นไปได้ ใน การศึกษาเศรษฐศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดข้อสมมติขึ้น ข้อสมมติที่กำหนดขึ้นจะแตกต่างกัน

ไปแล้วแต่กรณี แต่อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าข้อสมมติพื้นฐาน 2 ประการในการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่

3.1 ความมีเหตุผลทางเศรษฐกิจของมนุษย์ (Economic rationality)

กล่าวคือ มนุษย์ย่อมแสวงหาสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเองเสมอ เช่น ในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคผู้บริโภครักจะพยายามใช้จ่ายเงินในลักษณะที่จะให้ตนได้รับความพอใจสูงสุด ในการประกอบธุรกิจของผู้ผลิต ผู้ผลิตก็จะสามารถแสวงหากำไรสูงสุด ข้อสมมติดังกล่าวจะช่วยให้เราสามารถที่จะสรุป กฎเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ได้เพราะถ้าพฤติกรรมหนึ่ง มิได้ตั้งอยู่บนหลักของเหตุผลในการพยากรณ์ พฤติกรรมที่แน่นอนของมนุษย์ย่อมไม่สามารถที่จะทำได้

3.2 สิ่งอื่นๆ คงที่ (Other things being equal) คำว่าสิ่งอื่น ในที่นี้ หมายถึง

ปัจจัยอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือสิ่งที่เรากำลังพิจารณาอยู่ อาทิ ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณเสนอซื้อสิ่งอื่นๆ ที่กำหนดให้คงที่คงที่ได้แก่ รายได้ ราคาสินค้าชนิดอื่น รสนิยม หรือปัจจัยอื่นใด ที่จะมีอิทธิพลต่อปริมาณเสนอซื้ออื่นๆ นอกเหนือจากข้อสมมติพื้นฐานดังกล่าว ยังอาจมีการกำหนดข้อสมมติอื่นๆ ที่จะเป็นการวิเคราะห์ในแต่ละเรื่อง เป็นเรื่องไปสิ่งที่พึงระลึกได้เสมอคือความจริงที่ว่าทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้น ภายใต้ข้อสมมติต่างๆ เหล่านี้ จะมีความเข้มในการนำไปใช้กับสภาพความเป็นจริงที่อาจไม่สอดคล้องกับข้อสมมติที่กำหนดขึ้น ผู้ที่นำทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ไปใช้จึงต้องมีความระมัดระวังในเรื่องนี้อย่างมาก อย่างไรก็ตามการศึกษาเศรษฐศาสตร์มักจะเริ่มด้วยการมีข้อสมมติต่างๆ เพื่อให้การศึกษาหาข้อสรุปเป็นไปได้อย่างก่อนในตอนเริ่มแรก และหลังจากนั้น จึงค่อยๆ ลดข้อสมมติต่างๆ ลงทีละข้อสองข้อ จนสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งการศึกษาในขั้นนี้จำเป็นที่จะต้องใช้คณิตศาสตร์ขั้นสูงเข้าช่วย

4. กำหนดวิธีการศึกษา เมื่อได้กำหนดปัญหาที่กำหนดตัวแปรที่จะเลือกมา

ทำการศึกษาและข้อสมมติ ที่กำหนดขอบเขตการศึกษาแล้ว ขั้นตอนต่อไปของการสร้างทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ก็คือ การเลือกวิธีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ได้เลือกสรรมานั้น เพื่อหาข้อสรุปซึ่งอาจทำได้โดยวิธีต่างๆ กัน

4.1 การศึกษาจากประวัติศาสตร์ (Historical method) การหาข้อสรุปจาก

ประวัติศาสตร์นี้ ทำได้โดยการศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ในอดีตจัดเป็นเครื่องชี้ถึงปรากฏการณ์ ในลักษณะเดียวกัน ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ อย่างไรก็ตามที่จะสรุปกฎเกณฑ์อันใดอันหนึ่ง จากประวัติศาสตร์ ผู้ศึกษาจะต้องมีความรอบรู้ ทำการศึกษาค้นหามาก มีการศึกษาที่เป็นขั้นตอน มีหลักฐานยืนยันให้เกิดความเชื่อมั่นได้ ซึ่งในการศึกษาโดยปกติมักจะใช้วิธีการนี้ เป็นส่วนการประกอบเพื่อยืนยันทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยวิธีอื่นมากกว่า ที่จะใช้ในการหาข้อสรุปโดยตรง

4.2 โดยวิธีอนุมาน (Deductive method) การสร้างทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ทาง เศรษฐศาสตร์โดยวิธีนี้ จะเริ่มโดยการใช้หลักเหตุผล (Logical deduction) หาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่กำลังศึกษาอยู่ ระบุเป็นข้อสรุปตั้งเป็นสมมติฐาน (Hypothesis) หลังจากนั้นก็จะทำการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นกับข้อเท็จจริงที่เก็บรวบรวมได้ ถ้าปรากฏว่าข้อเท็จจริงที่รวบรวมได้มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งขึ้นสมมติฐานนั้น จะเป็นที่ยอมรับทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์ แต่ถ้าข้อเท็จจริงที่เก็บรวบรวมได้ขัดแย้งกับสมมติที่ตั้งขึ้น ก็จะต้องเกิดการสำรวจว่าได้เกิดมีการผิดพลาด ในกระบวนการพิจารณาจุดใดอยู่ที่การใช้หลักเหตุผลไม่ถูกต้องหรืออยู่ที่ความคลาดเคลื่อน การเก็บตัวเลขหรือการสรุปเกิดความผิดพลาดแล้วแก้ไขความผิดพลาดนั้นให้ถูกต้อง แต่ถ้าภายหลังการพิจารณาทุกจุดแล้ว ยังปรากฏว่าข้อเท็จจริงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งขึ้นสมมติฐานดังกล่าวจะตกไป โดยเราไม่อาจยอมรับเป็นทฤษฎีได้

4.3 โดยวิธีอุปมาน (Inductive method) วิธีการนี้เริ่มด้วยกระบวนการรวบรวมข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราได้กำหนดไว้เป็นปัญหา ที่จะทำการศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรของปัญหา ที่ทำการศึกษาสรุปความสัมพันธ์ที่ได้ออกมาเป็นกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีความแตกต่างของวิธีการนี้ กับวิธีการอนุมานอยู่ที่ว่ากระบวนการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยวิธีอุปมานนี้ การสรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นการสรุปจากความสัมพันธ์ที่เป็นจริงที่เก็บรวบรวมได้ ดังนั้นข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาใช้ในการพิจารณาจะต้องมีมากพอและเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้วิธีการเก็บ และการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องมีความถูกต้อง ตามหลักการทางสถิติทุกประการอันที่จริงทั้งวิธีอนุมานและอุปมานต่างมีความเกี่ยวข้องกับสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพราะโดยวิธีการใช้หลักเหตุและผล เมื่อสรุปข้อความกำหนดเป็นสมมติฐานได้แล้ว ก็จะต้องทำการทดลองสมมติฐานด้วยตัวเลขข้อเท็จจริง และด้วยวิธีการรวบรวมข้อเท็จจริงการจะเริ่ม ดำเนินการตามขั้นตอนนี้ผู้เกี่ยวข้องก็ต้องใช้หลักเหตุและผลเลือกตัวแปร และตัวเท็จจริงต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาให้เหมาะสมก่อนเช่นกัน

เครื่องมือการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ สมการและรูปภาพ

เนื่องจากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจ โดยการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจสามารถทำได้ โดยใช้เครื่องมือหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะอธิบายเป็นคำพูดหรืออาจจะอธิบายโดยใช้สมการคณิตศาสตร์ ซึ่งบางครั้งอาจเรียกว่า “แบบจำลอง” รวมถึงอาจจะอธิบายโดยใช้รูปภาพก็ได้เช่นกัน (สายพิน ชินตระกูลชัยและศุภนิธย์ ตั้งสง่าศักดิ์ศรี, 2562: 8-9)

ตัวอย่างของการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้คำพูด เช่น “เมื่อราคาน้ำมันเชื้อเพลิงปรับตัวสูงขึ้น ผู้ใช้รถยนต์จะปรับพฤติกรรมเพื่อลดการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงลงจากเดิม” ซึ่งเป็น

การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของผู้ใช้รถยนต์ ซึ่งจากคำพูดข้างต้น ต้องการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรในรูปสมการหรือแบบจำลองจะเขียนได้ ดังนี้

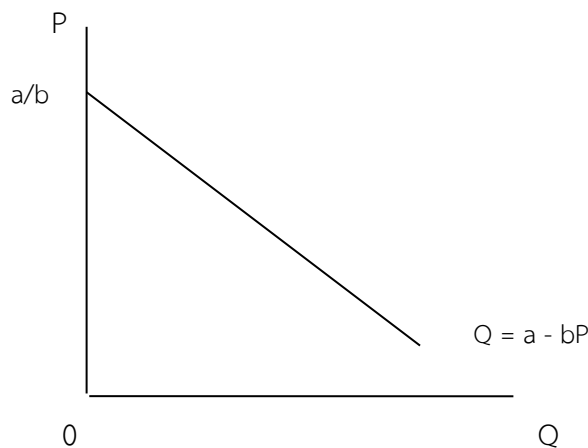
$$Q = f(P) \text{ หรือ } Q = a - bP$$

เมื่อ Q หมายถึง ปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของผู้ใช้รถยนต์ และ

P หมายถึง ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

โดย a และ b คือ ค่าคงที่ที่มีค่าเป็นบวก

จากสมการข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปร Q จะมีค่าเท่าใด ขึ้นกับค่าของตัวแปร P โดยถ้า P มีค่าสูงขึ้น จะส่งผลให้ Q มีค่าลดลง ในทางตรงกันข้าม ถ้า P มีค่าลดลง จะทำให้ Q มีค่าสูงขึ้น โดยความสัมพันธ์ของตัวแปร P และ Q สามารถเขียนในภาพประกอบที่ 1.1

ภาพประกอบที่ 1.1 ความสัมพันธ์ของตัวแปร P และ Q

ที่มา: สายพิน ชินตระกูลชัยและศุภนิത്യ ตั้งสง่าศักดิ์ศรี (2562: 9)

จากตัวอย่างข้างต้น ตัวแปร Q ถือเป็นตัวแปรภายใน เนื่องจากเป็นตัวแปรที่สามารถหาค่าได้จากสมการ ขณะที่ตัวแปร P ถือเป็นตัวแปรภายนอก เนื่องจากเป็นตัวแปรที่จะต้องถูกกำหนดค่ามาจากภายนอก บางคนอาจเรียกตัวแปรภายในว่า ตัวแปรตาม (Dependent variable) และเรียกตัวแปรภายนอกว่า ตัวแปรอิสระ (Independent variable)

จากการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสามรูปแบบดังกล่าว จะพบว่า การใช้รูปกราฟในการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ มีข้อได้เปรียบ การใช้สมการหรือการใช้คำพูด คือ ช่วยให้

เข้าใจความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ง่าย อย่างไรก็ตามการใช้รูปภาพมีข้อด้อย คือ ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรของจำนวนมากๆ ได้ ขณะที่การใช้สมการมีข้อได้เปรียบในกรณีที่ต้องการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรจำนวนมาก ซึ่งในโลกความเป็นจริงระบบเศรษฐกิจจะประกอบด้วยตัวแปรจำนวนมากและตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนยากต่อการอธิบายโดยใช้คำพูด ดังนั้นเครื่องมือที่นิยมใช้ ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ คือ สมการหรือแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ ดังนั้น การมีความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ดี มีแนวโน้มที่จะมีความได้เปรียบในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

1. เครื่องมือประกอบการศึกษาเศรษฐศาสตร์

เนื่องจากการใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์ สามารถช่วยอธิบายทฤษฎีให้ชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะเครื่องมือวิเคราะห์บางอย่างที่ผู้เริ่มศึกษาควรทราบ ดังนี้ (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2562: 29-34)

1.1 ฟังก์ชัน (Function)

ในวิชาคณิตศาสตร์ หมายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปร (Variables) 2 ตัวขึ้นไป (กำหนดให้เป็น X และ Y) ถ้า X ขึ้นอยู่กับ Y หมายความว่าค่าของ X เปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของค่า Y เราเรียก X ว่าตัวแปรตาม (Dependent variable) และ Y เป็นตัวแปรอิสระ (Independent variable) ความสัมพันธ์ข้างต้นนี้ แสดงเป็นภาษาคณิตศาสตร์ได้ ดังนี้

$$X = f(Y)$$

อ่านว่า X เป็นฟังก์ชันของ Y ซึ่งหมายความว่าค่าของ X แปรผันตามค่าของ Y

เราใช้ฟังก์ชันแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทางเศรษฐกิจ ยกตัวอย่าง ฟังก์ชันอุปสงค์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสินค้าชนิดหนึ่งที่ต้องการซื้อ (Q_x) และปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดจำนวนซื้อ เช่น ราคาสินค้านั้น (p_x) ราคาของสินค้าอื่น (p_y) และรายได้ของผู้ซื้อ (Y) เป็นต้น การเขียนฟังก์ชันอุปสงค์ได้ดังนี้

$$Q_x = f(p_x, p_y, Y)$$

ความสัมพันธ์ข้างต้นนี้ แสดงแต่เพียงว่าค่าของตัวแปรใดขึ้นอยู่กับค่าของตัวแปรใด แต่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองอยู่ในลักษณะใด และค่าใดของตัวแปรตาม

ตรงกับค่าใดของตัวแปรอิสระ ดังนั้นเมื่อต้องการแสดงความสัมพันธ์ที่แน่นอนชัดเจนของตัวแปรจึงจำเป็นต้องแสดงความสัมพันธ์ในรูปของสมการที่ถอดค่าได้ (Equation) ตัวอย่างเช่น

$$X = 2Y \text{ หมายความว่า ค่าของ } X \text{ จะเป็น 2 เท่าของค่า } Y \text{ เสมอ}$$

1.2 การแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นกราฟ

การแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ด้วยเส้นกราฟเป็นวิธีที่นิยมกันมาก ในวิชาเศรษฐศาสตร์ ช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ได้ชัดเจนและรวดเร็วกว่าสมการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมการที่มีตัวแปรไม่เกิน 2 ตัว เราแบ่งออกมาเป็นเส้นกราฟได้ง่ายๆ เพียง 2 แกน ส่วนสมการที่มีตัวแปร 3 ตัวเราเขียนเป็นเส้นกราฟได้ยากขึ้น เพราะต้องใช้ถึง 3 แกน แต่ถ้ามีตัวแปรมากกว่า 3 ตัวเราไม่ยอมเปลี่ยนเป็นลูกค่าเพราะยุ่งยากมาก

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการสร้างเส้นกราฟของฟังก์ชันการบริโภค กำหนดให้มีค่าสมการดังนี้

$$C = 10 + \frac{1}{3}y_d$$

C คือ รายจ่ายเพื่อบริโภค

y_d คือ รายได้ที่ใช้จ่ายได้

เพื่อความเข้าใจเป็นพื้นฐานในที่นี้ จึงแสดงวิธีการสร้างเส้นกราฟจากสมการโดยละเอียดดังนี้

1.2.1 สมมติค่า y_d ขึ้นมาหลายๆ ค่าจากน้อยไปหามาก จากนั้นแทนค่า y_d ที่สมมติลงในสมการทีละค่าเพื่อคำนวณหาค่าของ C ที่ระดับรายได้ต่างๆ เหล่านี้ จะทำเป็นตารางดังในตารางที่ 1.1

1.2.2 ลากแกนตั้ง (แกน Y) และแกนนอน (แกน X) ให้ตัดกันในลักษณะตั้งฉากซึ่งกันและกันจุดตัดของแกนทั้ง 2 นี้ที่จุด 0 เรียกว่าจุดกำเนิด แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วนพื้นที่แต่ละส่วนเรียกว่า “จตุภาค” (Quadrant) ซึ่งมีตั้งแต่จตุภาคที่ 1 ถึง 4 ตามตำแหน่งที่แสดงไว้ใน ภาพประกอบที่ 1.2 ในจตุภาค

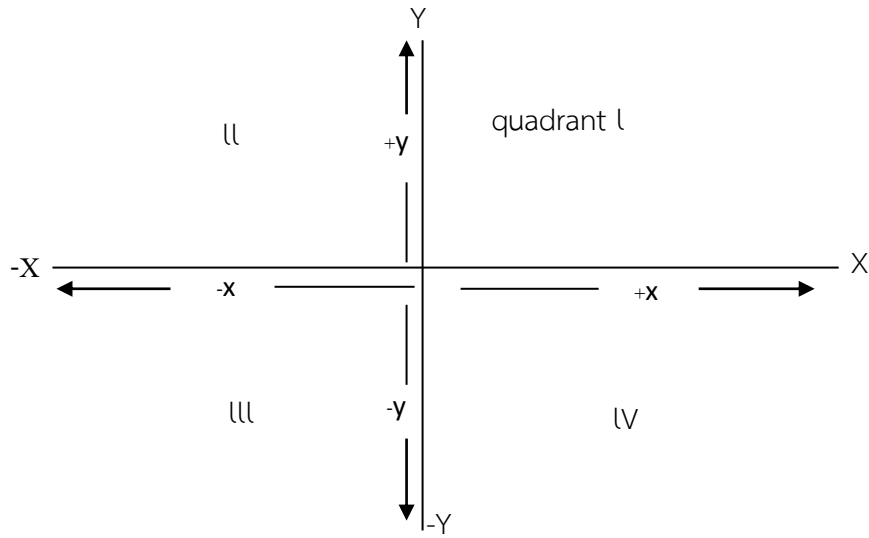
ตารางที่ 1.1 รายได้และรายจ่ายระดับต่างๆ

รายได้ที่ใช้จ่ายได้ (Y_d) (ล้านบาท)	รายจ่ายเพื่อการบริโภค (C) (ล้านบาท)
0	10
100	85
120	100
140	115
160	130
180	145

ที่มา: วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2562: 31)

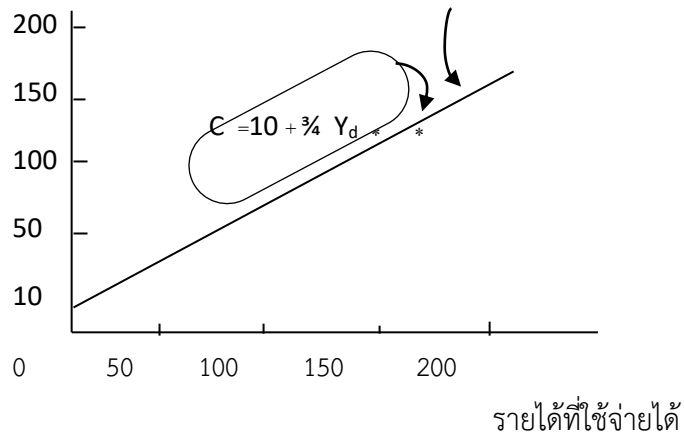
ค่าของ X และ Y เป็นบวก จึงมักเรียกว่า Positive quadrant จุดต่างๆ ที่ได้จากการระบุค่าของ X และ Y จะตกอยู่ในจุดภาคใดย่อมขึ้นอยู่กับ X และ Y ว่ามีค่าเป็นบวกหรือลบ ดังนั้นจึงมักใช้เฉพาะจุดภาคที่ 1 เท่านั้น

1.2.3 กำหนดมาตราส่วนค่าของตัวแปรบนแกนทั้งสอง ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวเกี่ยวกับการกำหนดให้แกนใดวัดค่าของตัวแปรใด แต่ในเศรษฐศาสตร์มักนิยมกำหนดให้แกนนอนวัดค่าของตัวแปรอิสระ (Independent variable) แกนตั้งวัดค่าของตัวแปรตาม (Dependent variable) แต่ไม่จำเป็นต้องถือตามนี้โดยเคร่งครัด ตามตัวอย่างในที่นี่ ให้แกนนอนวัดรายได้ (Y_d) เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนแกนตั้งวัดรายจ่ายเพื่อการบริโภคซึ่งเป็นตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1.2 แกนตั้งและแกนนอนกับจุดภาคทั้ง 4 ส่วน
ที่มา: วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2562: 3)

รายจ่ายเพื่อการบริโภค

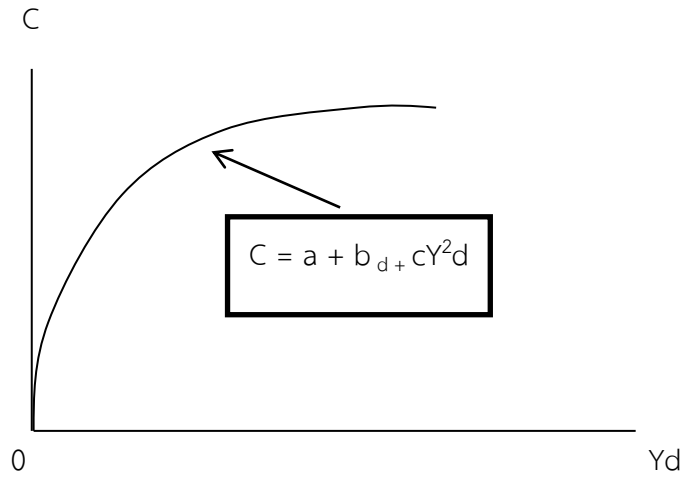
ภาพประกอบที่ 1.3 เส้นรายจ่ายเพื่อการบริโภค กรณีสมการเส้นตรง

ที่มา: วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2562: 32)

1.2.4 นำค่าของตัวแปรแต่ละคู่ในตารางที่ 1.1 มาหาจุดต่างๆ บนพื้นที่โดยวัดค่าจากแกนทั้งสอง ในที่นี้ตัวแปรทั้งสองมีค่าเป็นบวก ดังนั้นจุดทั้งหลายจึงอยู่ในจุดภาคที่ 1 (ภาพประกอบที่ 1.2) จากนั้นโยงจุดต่างๆ เข้าด้วยกันก็จะได้เส้นการบริโภค แต่ละจุดบนเส้นนี้บอกให้ทราบว่าค่าใช้จ่ายในการบริโภคจะเป็นเท่าใด ณ ระดับรายได้ต่างๆ

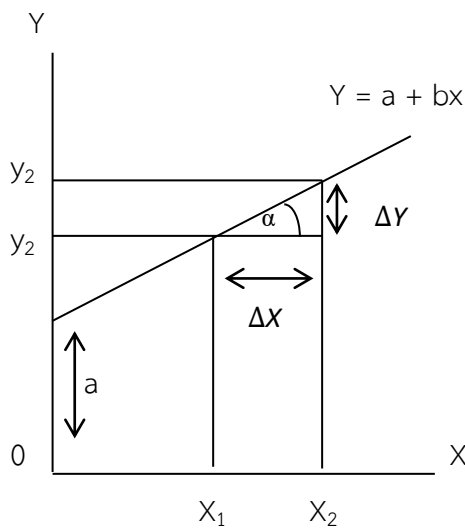
1.2.5 สมการต่างๆ มีหลายรูปแบบมีทั้งสมการเส้นตรง (Linear equation) ซึ่งแสดงเป็นกราฟเส้นตรงดังภาพประกอบที่ 1.2 หรือสมการเส้นโค้ง (Non-linear equation) ซึ่งแสดงเป็นกราฟเส้นโค้ง ดังตัวอย่างในภาพประกอบที่ 1.3

สำหรับสมการเส้นตรงนั้นรูปทั่วไป (General form) คือ $Y = a + bX$ ค่า a คือ ค่าที่บอกให้ทราบว่าเส้นตรงนั้นจะตัดแกนตั้ง ณ จุดไหน ส่วน b คือค่าความชัน (Slope) ของเส้นตรงเส้นนั้น

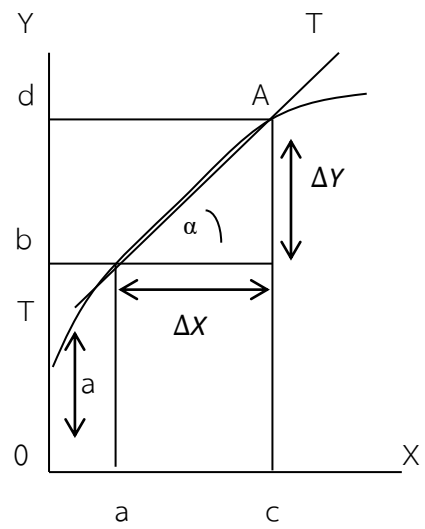

ภาพประกอบที่ 1.4 เส้นรายจ่ายในการบริโภคกรณีสมการเส้นโค้ง

ที่มา: วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2562: 32)

ภาพประกอบที่ 1.5 การหาค่าความชันกรณีเส้นตรง

ภาพประกอบที่ 1.6 การหาค่าความชันกรณีเส้นโค้ง

ที่มา: วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2562: 33)

3. ความชัน (Slope)

ความชันของเส้นใดๆ คือ อัตราส่วนระหว่างส่วนเปลี่ยนของ Y (เขียนเป็นสัญลักษณ์ว่า ΔY) และส่วนเปลี่ยนของ X (เขียนว่า ΔX) ซึ่งเขียนเป็นสูตรได้ว่า $\text{Slope} = \frac{\Delta Y}{\Delta X}$ และเท่ากับค่าแทนเจนต์ (Tangent) ของมุมซึ่งอยู่ระหว่างเส้นกราฟกับเส้นแนวนอน (มุม C) ในกรณีของเส้นตรงความชันจะมี

ค่าเท่ากันตลอดทั้งเส้น (ภาพประกอบที่ 1.5) ส่วนในกรณีของเส้นโค้งความชัน ณ จุดต่างๆ บนเส้นโค้งจะมีค่าไม่เท่ากันความชัน ณ จุดใดจุดหนึ่งบนเส้นโค้งหาได้โดยลากเส้นตรงขึ้นมาเส้นหนึ่งให้สัมผัสกับจุดนั้น (แตะพอดีไม่ห่างและไม่ตัด) ความชันของเส้นสัมผัสคือความชันของเส้นโค้ง ณ จุดที่กำหนดนั่นเอง (ภาพประกอบที่ 1.6) (Samuelson & William, 2001: 21-23)

4. ค่ารวม ค่าเฉลี่ย ค่าของหน่วยเพิ่ม ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

วันรัักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2562: 34) เนื่องจากเราทราบว่า การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม มักจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ ฉะนั้นเราจึงศึกษาต่อไปว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้สามารถวัดค่าออกมาได้เท่าไร โดยทั่วไปเราอาจวัดค่าต่างๆ ได้หลายแบบดังนี้

4.1 ค่ารวม (Total value) คือ ยอดรวมทั้งหมดตัวอย่างเช่น ต้นทุนรวมรายได้รวมและกำไรรวม

4.2 ค่าเฉลี่ย (Average value) คำนวณจากอัตราส่วนระหว่างยอดรวมของตัวแปรตามกับยอดรวมของตัวแปรอิสระ ตัวอย่างเช่น ค่าจ้างเฉลี่ยต่อคนคำนวณจากยอดรวมค่าจ้างหารด้วยจำนวนแรงงาน

4.3 ค่าของหน่วยเพิ่ม (Marginal value) เป็นวิธีวัดค่าที่สำคัญและนิยมกันมาก ในการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ค่าของหน่วยเพิ่ม คือ ค่าที่แสดงว่าตัวแปรตามจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าไรเมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงค่าไปตาดำเดิม 1 หน่วย คำนวณจากอัตราส่วนระหว่างตัวแปรตาม (สมมติเป็น Y) กับส่วนเปลี่ยนของตัวแปรอิสระ (สมมติเป็น X) หากส่วนเปลี่ยนมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งมีสูตรว่า $\frac{\Delta y}{\Delta x}$ และคือ ความชันของเส้นตรงหรือเส้นโค้งนั่นเอง

4.4 ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด (Maximum and minimum value) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทฤษฎีว่าด้วยเศรษฐศาสตร์จุลภาค มักให้ความสนใจในการหาค่าสูงและค่าต่ำสุด ในที่นี้จะกล่าวถึงการหาค่าสูงสุดและต่ำสุดโดยอาศัยเส้นกราฟเท่านั้น ส่วนการหาโดยวิธีแคลคูลัสโปรดศึกษาจากตำราแคลคูลัสโดยตรง

สรุปท้ายบท

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาค่อนข้างใหม่เมื่อเทียบกับบางวิชา เช่น รัฐศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา วิทยาศาสตร์และอื่นๆ แต่ได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสตร์ที่มีอิทธิพลสูงมาจนถึงปัจจุบัน โดยผู้ได้รับการยกย่องในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสูง นั่นคือ อัดัมสมิท ผู้ที่บุกเบิกวิเคราะห์การพัฒนาเศรษฐกิจ มูลค่าและราคาทางเศรษฐศาสตร์จนกลายมาเป็นเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเศรษฐศาสตร์ทำให้เกิดการบทบาทสำคัญทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาค และมีแนวคิดคิดหลายๆ สำนึกในการพัฒนา

เศรษฐศาสตร์อย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น สำนักคลาสสิก สำนักนีโอคลาสสิก สำนักเคนส์ สำนักนิวเคนส์ สำนักการเงินนิยม เป็นต้น ที่สามารถอธิบายถึงการว่างงาน สินค้าล้นตลาดและวิธีการแก้ปัญหา เศรษฐกิจตกต่ำ

เศรษฐศาสตร์มีการนิยามของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศว่าเป็นศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดในการนำมา ซึ่งโอกาสในการผลิต สินค้าและบริการให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการจัดสรรทรัพยากรกับมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน คือ ทรัพยากรนั้นมีจำกัด ขณะที่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด ทำให้เศรษฐศาสตร์จึงมีบทบาททั้งระดับเล็กไปสู่ระดับใหญ่ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเศรษฐศาสตร์จะมุ่งเน้นการสร้างโอกาสหรือต้นทุนการเสียโอกาสเพื่อให้เกิดสวัสดิการ ความต้องการของสินค้าและทรัพยากร ขณะที่การศึกษาเศรษฐศาสตร์สามารถศึกษาได้ทั้งวิธีอนุมาน กล่าวคือ เป็นวิธีการตั้งสมมติฐานในเรื่องนั้นๆ แล้วนำมาทดสอบเพื่อหาข้อสรุปอย่างมีเหตุและผล กับวิธีอุปมานจะเน้นการอาศัยปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงผ่านกระบวนการสถิติแล้วนำมาสร้างทฤษฎีเพื่อวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ทำให้เศรษฐศาสตร์มีความเข้มแข็งทางวิชาการ เพื่อนำมาซึ่งการตัดสินใจในการวิเคราะห์ทั้งพฤติกรรมผู้บริโภคและพฤติกรรมผู้ผลิตเพื่อให้เกิดดุลยภาพและประสิทธิภาพสูงสุด

เศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งเป็น 2 แขนงใหญ่ คือ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาค เป็นการศึกษาพฤติกรรมขนาดเล็กระดับผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยปัจจัยของทั้ง 2 จะเกี่ยวข้องกับระดับราคาและปริมาณสินค้าและบริการ อีกสาขาเป็นเศรษฐศาสตร์มหภาค เป็นการศึกษาในระดับใหญ่ที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศและนานาชาติว่าด้วยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การว่างงาน ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด เป็นต้น ดังนั้นใน 2 แขนงนี้จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างหาทางออกจากกันยากเพราะปัจจัยขนาดเล็กของเศรษฐศาสตร์จุลภาคส่งผลให้เกิดผลขนาดใหญ่ของเศรษฐศาสตร์มหภาค ขณะที่ถ้าขนาดใหญ่ของเศรษฐศาสตร์มหภาค เปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายของประเทศ หรือของนานาชาติก็ จะทำให้ขนาดเล็กของเศรษฐศาสตร์จุลภาคเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ดังนั้น เศรษฐศาสตร์จึงมีความสำคัญของคนที่ต้องรู้ ทราบในเบื้องต้นของวิชาเศรษฐศาสตร์ เหตุเพราะทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ทำให้ต้องตระหนักถึงระดับราคา ระดับปริมาณ นโยบายต่างๆ ทั้งนโยบายการเงิน นโยบายการคลังที่จะส่งผลในการดำเนินชีวิตของตนเอง เพื่อใช้ในการคาดการณ์ในอนาคตเศรษฐกิจที่มีความผันผวนตลอดเวลา ให้เกิดความสมดุลกับชีวิตของตนในการป้องกันและป้องปรามสิ่งที่จะเกิดขึ้นที่ไม่สามารถทราบได้ ในอนาคตของเศรษฐกิจในด้านต่างๆ

คำถามทบทวนประจำบทที่ 1

1. ให้นิยามคำว่าเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับแนวคิดการจัดทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างละเอียด
2. เหตุใดเศรษฐศาสตร์ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์
มีเหตุผลอย่างไร อธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
3. ปัจจัยการผลิตทางเศรษฐศาสตร์แบ่งเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง พร้อมอธิบายให้ละเอียด
4. ลักษณะของเศรษฐศาสตร์ที่ว่า “เศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริง” กับ “เศรษฐศาสตร์ที่ควร
จะเป็น” คืออะไร เพราะอะไร อธิบายให้ชัดเจน
5. การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่าง “วิธีอนุมาน” กับ “วิธีอุปมาน” ต่างกันอย่างไร
อธิบาย
6. คำว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส” ทำไม่ถึงความสัมพันธ์กับเศรษฐศาสตร์เพราะเหตุใด
อธิบาย
7. สินค้าเศรษฐกิจ กับ สินค้าได้เปล่า คืออะไร อธิบาย พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
8. ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีอะไรบ้าง อธิบายให้ชัดเจน
9. ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นแบบใด เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น อธิบาย
10. เศรษฐศาสตร์จุลภาคมีความหมายและ ขอบเขตของการศึกษามีอย่างไร อธิบายให้
ชัดเจน
11. ให้อธิบายถึงขั้นตอนในการสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่ามีขั้นตอนอย่างไร อธิบายให้
ละเอียด
12. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในทางคณิตศาสตร์มีอะไรบ้าง พร้อมอธิบาย
และยกตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิงประจำบทที่ 1

- ชยันต์ ต้นดีสวัสดิการ. (2559). **เศรษฐศาสตร์จุลภาค: ทฤษฎีและการประยุกต์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2561). **หลักเศรษฐศาสตร์ I: จุลเศรษฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ เสวตนันท์และไพศาล เล็กอุทัย. (2556). **หลักเศรษฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระยาสุริยานุวัตร. (2454). **ทรัพย์ศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บำรุงนุกุลกิจฉรรงค์ศักดิ์.
- พอพันธ์ อูทยานนท์. (2562). **แนวคิดเศรษฐศาสตร์จากอดีตสู่ปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภราดร ปรีดาศักดิ์. (2559). **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 4 ปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนา สายคณิตและชลลดา จามรกุล. (2556). **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2562). **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิรุณสิริ ใจมา. (2559). **เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายพิน ชินตระกูลชัยและศุภนิത്യ ตั้งสง่าศักดิ์ศรี. (2562). **เศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิเดช พงศ์กิจวรสิน. (2562). **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้น: การวิเคราะห์และประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ahlersten, K. (2008). **Essentials of Microeconomics**. (Online). Available: <https://library.ku.ac.ke/wp-content/downloads/2011/08/Bookboon/Economics/microeconomics-uk.pdf> (Retrieved February 1, 2021).

- Curtis, D. & Irvine, I. (2016). **Principle of Microeconomics**. (Online). Available: <http://solr.bccampus.ca:8001/bcc/file/cd995227-c459-4c3d-be17-f6e8ad237aa4/1/CI-Principles-of-Macroeconomics-2021A.pdf> (Retrieved February 12, 2021).
- Frakt, A. & Piper, M. (2014). **Microeconomics Made Simple: Basic Microeconomics Principles Explained in 100 Pages or Less**. Simple Subjects, LLC, [United States].
- Greenlaw, S. & Shapiro, D. (2016). **Principles of Microeconomics**. (Online). Available: <https://d3bxy9euw4e147.cloudfront.net/oscms-prodcms/media/documents/Microeconomics2e-OP.pdf>. (Retrieved February 9, 2021)
- Madhu, S. (2011). **Micro Economics Theory**. (Online). Available: <https://zlibrary.to/pdfs/micro-economics-theory>. (Retrieved February 8, 2021)
- Marshall, A. (1997). **Principles of Economics**. London: Macmillan.
- Masayuki, O. (2015). "Keynesian Economics and Price Theory," **Advances in Japanese Business and Economics**, Springer, edition 127, number 978-4-431-55345-8, Fall.
- Robbins, L. (1932). **An Essay on the Nature and Significance of Economic Science**. London: Macmillan.
- Samuelson, P. & William, W. (2001). **MicroEconomics**. 17th ed., New York: McGrawHill Book Company.